

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній ступінь – «Магістр»

**на тему: Управління фінансовими результатами підприємства лісової
промисловості**

Виконала:

Лепеш Руслана Михайлівна
студентка спеціальності
072 «Фінанси, банківська справа та
страхування»

Керівник:

Самошкіна Ірина Дмитрівна
к.е.н., доцент кафедри фінансів, банківської
справи та страхування

Рецензент:

Карпович Костянтин Володимирович
директор ОКП «Аеропорт Суми», магістр з
фінансів, банківської справи та страхування

Суми – 2023

АНОТАЦІЯ

Лепеш Р.М. Тема роботи: Управління фінансовими результатами підприємства лісової промисловості.

Кваліфікаційна робота зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», СНАУ, Суми -2023 р. – Рукопис

Дипломна робота присвячена дослідженню управління фінансовими результатами на підприємстві лісової промисловості з урахуванням сучасних тенденцій та викликів у галузі. В роботі аналізується вплив ефективного фінансового управління на конкурентоспроможність та стабільність ДП «Путивльський агролісгосп».

Діяльність підприємства супроводжується кругообігом коштів, який характеризується витратою ресурсів підприємства та отримання доходів. Головним змістом будь якої фінансової діяльності є забезпечення належного фінансування.

Вході роботи було розглянуто питання економічної сутності та інформаційного забезпечення фінансовими результатами суб'єкта господарювання. Увагу звернуто на визначення стратегій та інструментів управління фінансовим результатом, спрямованих на оптимізацію витрат та ефективне використання ресурсів.

Було проведено детальний аналіз фінансового стану ДП «Путивльський агролісгосп». Для аналізу було використано основні фінансово-економічні показники підприємства за останні 3 роки (2020-2022 роки), що дозволило створити об'єктивні висновки та виявити проблемні питання.

Розроблено комплекс заходів щодо вдосконалення організації і фінансових результатів діяльності підприємства.

Ключові слова: фінансовий результат, аналіз, прибуток, рентабельність, дохід, витрати, управління, підприємство, звітність, витрати.

ANNOTATION

Lepesh R.M. Financial results management of the forest industry enterprise.

Qualification work on specialty 072 "Finance, banking and insurance", SNAU, Sumy - 2023 – Manuscript.

Management of the financial results of the enterprise is one of the functional directions of the financial management system, which is quite closely related to other management systems, organically included in the system of managing income and expenses, the movement of assets, capital and cash, and other aspects of its activity.

The thesis is devoted to the study of the management of financial results at the enterprise of the forest industry, considering modern trends and challenges in the industry. The work analyzes the impact of effective financial management on the competitiveness and stability of the State Enterprise "Putyvlsky Agroforestry".

The activity of the enterprise is accompanied by the circulation of funds, which is characterized by the consumption of the enterprise's resources and the receipt of income. At the beginning of the work, the question of the economic substance and information support of the financial results of the business entity was considered. Attention is drawn to the definition of financial performance management strategies and tools aimed at cost optimization and efficient use of resources.

A detailed analysis of the financial condition of the State Enterprise was carried out. The main financial and economic indicators of the enterprise for the last 3 years (2020-2022) were used for the analysis, which made it possible to create objective conclusions and identify problematic issues.

A set of measures has been developed to improve the organization and financial results of the enterprise.

Keywords: financial result, analysis, profit, profitability, income, costs, management, enterprise, reporting, costs.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА	10
РОЗДІЛ 2 ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДП «ПУТИВЛЬСЬКИЙ АГРОЛІСГОСП»	20
2.1 Фінансово-економічна характеристика діяльності ДП «Путивльський Агролісгосп»	20
2.2 Аналіз фінансового стану ДП «Путивльський Агролісгосп»	27
2.3 Аналіз стану фінансових ресурсів ДП «Путивльський Агролісгосп»	34
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДП «ПУТИВЛЬСЬКИЙ АГРОЛІСГОСП»	46
3.1 Визначення факторів впливу на удосконалення механізму формування фінансових результатів ДП «Путивльський Агролісгосп»	46
3.2 Розробка заходів щодо збільшення прибутку ДП «Путивльський Агролісгосп»	51
3.3 Розробка заходів щодо удосконалення механізму формування фінансових результатів ДП «Путивльський Агролісгосп»	59
ВИСНОВКИ	68
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	72
ДОДАТКИ	76
ДОДАТОК А Фінансова звітність ДП «Путивльський агролісгосп»	
ДОДАТОК Б Фінансова звітність ДП «Путивльський агролісгосп»	
ДОДАТОК В Фінансова звітність ДП «Путивльський агролісгосп»	

ВСТУП

Актуальність теми. Однією з основних цілей комерційних організацій, які мають різні організаційно-правові форми, працюють у різних секторах економіки та незалежно від їх обсягу, вважається отримання вигоди або позитивного фінансового результату діяльності. Без отримання вигоди підприємство неспроможне удосконалюватися на ринку. Отже, оптимізація фінансового результату має вирішальне значення для будь-якого суб'єкта господарювання.

Управління фінансовими результатами займає значне місце у житті будь-якого функціонуючого підприємства. Крім того, позитивний фінансовий результат говорить про ефективне та правильне застосування активів компанії, її основного та оборотного капіталу. В наш час отримання прибутку є прямою метою будь-якого виробництва. Досягнення даної мети можливе лише шляхом виготовлення продукції (товарів, робіт, послуг), яка відповідає потребам суспільства.

Теоретичні та прикладні аспекти дослідження питань управління фінансовими результатами підприємств знайшли своє місце у працях Камінської І.М.[6], Костирко Л.І.[9], Малярець Л. М. [13], Бочарової О. Ф. [1], Кривди О. В. . [10], Тюпакової Н. М. [25]. та багатьох інших науковців.

Мета і задачі дослідження. Мета дипломної роботи – дослідження управління фінансовими результатами підприємства в сучасних умовах господарювання, проведення оцінки фінансового стану підприємства, визначення основних напрямів покращення фінансових результатів підприємства та підвищення ефективності їх розподілу і використання на прикладі ДП «Путивльський Агролісгосп». Для досягнення поставленої мети у роботі визначений ряд взаємопов'язаних завдань, серед яких основними є:

- вивчити поняття, економічну сутність та види фінансових результатів підприємства;
- охарактеризувати сутність та процес формування прибутковості

підприємства;

- дослідити процес управління фінансовими результатами підприємства;
- провести фінансово-економічну характеристику діяльності підприємства

ДП «Путивльський Агролісгосп»;

- провести оцінку фінансового стану підприємства ДП «Путивльський агролісгосп»;

- обґрунтувати основні напрямки зростання прибутку, удосконалення системи управління та прогнозування фінансових результатів підприємства ДП «Путивльський Агролісгосп».

Об'єктом дослідження виступає процес формування та управління фінансовими результатами на прикладі ДП «Путивльський Агролісгосп».

Предметом дослідження є теоретичні засади та практичні аспекти оцінки та управління фінансових результатів підприємства.

Елементами наукової новизни одержаних результатів роботи є розвиток теоретико-методичних засад та розробка пропозицій щодо збільшення доходів підприємства за допомогою правильного управління фінансовими результатами.

Практичне значення одержаних результатів полягає в повному аналізі фінансових результатів діяльності підприємства та знаходження ресурсів щодо їх покращення. Застосування на практиці викладених у роботі методів досконало дасть можливість підприємству отримати додатковий прибуток. При написанні роботи використовувались такі методи дослідження: аналіз, синтез, порівняння, конкретизація та узагальнення, аналітичний, балансовий метод, економіко-математичний, табличний метод та коефіцієнтний. У роботі застосовано комплексний, функціональний та графічний підходи для опису управління фінансовими результатами діяльності підприємства.

Методи дослідження. Теоретичною та методичною основою кваліфікаційної роботи магістра стали фундаментальні наукові положення економічної науки у напрямку управління інвестиційною привабливістю підприємств, наведені у працях українських та закордонних вчених-економістів. При написанні кваліфікаційної роботи для імплементації поставлених задач

використовувались такі методи наукових досліджень: аналіз і синтез (дедукція та індукція) – для вивчення об’єкта і предмета дослідження; абстрактно-логічний та системно-структурний аналіз – у процесі визначення сутності категорії «інвестиційна привабливість підприємства»; порівняльний аналіз та групування – при дослідженні фінансово-економічної діяльності підприємства; графічний – при наочній ілюстрації досліджуваних явищ, процесів та закономірностей, нормативний – при аналізі фінансових коефіцієнтів та інші загальнонаукові методи.

Апробація результатів роботи. Основні положення кваліфікаційної роботи магістра та можливості їх практичного застосування обговорювались та отримали позитивну оцінку на міжнародній та всеукраїнській науково-практичних конференціях.

Публікації. За матеріалами кваліфікаційної роботи опубліковано 2 тези: III Міжнародної науково-практичної конференції «Latest directions of modern science», January 23 – 25, 2023, Vancouver, Canada; Всеукраїнської науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (25-28 квітня 2023 р.). Суми.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел - 30 джерел, 3 додатків. Основний текст викладено на 67 сторінках комп’ютерного тексту, робота містить 18 таблиць, 6 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Отримання високих фінансових результатів є основною метою діяльності кожного суб'єкта господарювання. Фінансові показники відзначають різноманітні аспекти функціонування підприємства, такі як розвиток технологій та організація виробництва, ефективне управління системою, контроль над витратами та цінами на продукцію, особливості господарського механізму та управління з боку держави для прогресу конкретної галузі. Враховуючи її значення для економічного зростання нашої країни, це стає головною метою для всіх суб'єктів господарювання.

Термін «фінансовий результат» завжди змінюється і доповнюється у зв'язку з тим, що економіка постійно розвивається. У всьому світі ще не з'явилося єдиного поняття та думки щодо економічного визначення фінансового результату. Вчені, що займаються дослідженням в галузі фінансів, економіки, бухгалтерського обліку та юридичних наук, фокусуються на конкретних аспектах і суті фінансового результату підприємства.

Найчастіше фінансовий результат розглядається як різниця між доходами та витратами, прибуток (або збиток), підсумок (результат) або зміна капіталу. Іншими словами, концепцію фінансового результату можна сприймати як загальний показник, що відображає:

- ефективне використання ресурсної бази, якою підприємство користується;
- якість та успішне прийняття управлінських рішень;
- реалізацію потенціалу підприємства у контексті його економічного зростання.

Фінансовий результат гарантує фінансову стабільність підприємства та поліпшення його фінансової незалежності. Успіх підприємства, його

конкурентоспроможність та досягнення результату залежать від розміру цього показника.

Фінансові показники підприємства відображають взаємозв'язок між його доходами та витратами. Прибуток вказує на позитивні показники фінансового результату, що спостерігається при перевищенні доходів над витратами. Збиток, навпаки, є негативним фінансовим результатом, відображаючи перевищення витрат над доходами.

Загальний фінансовий показник виробничої та економічної діяльності підприємство представляє собою суму фінансового результату від продажу продукції, товарів, послуг, прибуток або збиток від фінансової діяльності операційної діяльності, а також доходів та витрат, що забезпечуються в результаті інших позареалізаційних операцій.

У підсумку при розрахунку фінансових показників поточного звітного періоду підприємство може виявити або прибуток, який розподіляється відповідно до встановленої політики організації, або збиток, що сигналізує про використання такої політики.

Показники фінансового стану від діяльності компанії складаються із суми отриманого прибутку та прибутковості. Показники рентабельності показують чи ефективною роботою підприємства загалом, прибутковість різних напрямів діяльності, а також окупність витрат. Вони відповідають на питання, скільки компанія отримує прибуток за кожен вкладений карбованець. Підприємство може забезпечити себе прибутком, коли доходи від продажу товарів компенсують виробничі витрати і становлять суму прибутку, необхідну для нормального функціонування компанії.

Прибуток – це чистий дохід підприємця від вкладених грошових коштів, що визначає його винагороду за підприємницький ризик і є різницею між сумарним доходом і загальною вартістю виконання цієї діяльності.

Прибуток компанії виходить в основному від реалізації продукції та інших видів діяльності (участь у сільськогосподарському співробітництві, оренда землі

та нерухомості, машин та обладнання, дохід від інвестицій в цінні папери тощо) [5].

Один з об'єктивно-орієнтованих принципів функціонування будь-якого бізнесу – це максимальне досягнення позитивного результату вираженого у розмірі прибутку, отриманого на основі результатів роботи розглянутого періоду.

Рівень фінансових результатів вказує на:

- стабільність підприємства на ринку;
- мотиваційну поведінку потенційних інвесторів;
- ступінь повернення вкладеного капіталу;
- рівень ліквідності та платоспроможності;
- можливість соціального розвитку робітників та ін.

Недостатньо розглядати прибуток на основі погляду визначення економічної категорії та її функцій. Для більшого повного опису прибутку його розглядають як показник, що одночасно є ефективним і кількома: ефективним - вказує наскільки якісно використовуються ресурси компанії та результати її діяльності; кількісним - це різниця між ціною та вартістю товару, обсягом продажу та вартістю.

Функції доходу та його можливості використання можна аналізувати через роль, яку він грає у функціонуванні підприємства.:

1. Функція стимулювання проявляється в тому, що чистий прибуток є одночасно основним джерелом економічних ресурсів для підприємства. Провдяться заходи щодо розширення сфери, наукового, технічного та соціального просування, а також матеріального заохочення працівників, використовуючи частину прибутку, яка залишається після виплати податків та інших обов'язкових платежів.

2. Відтворювальна функція одна із джерел фінансування розширеного відтворення. Прибуток вважається ключовим джерелом фінансування виробництва та витрат на соціальний розвиток організації (прибутковий податок є найважливішим елементом державних доходів бюджету).

3. Контрольна функція одна із основних показників результативності операційної діяльності організації. Прибуток вказує на економічний ефект, отриманий внаслідок функціонування організації.

Під розподілом прибутку розуміються його напрями для бюджету та статті використання в організації.

Головним аспектом розподілу прибутку вважається визначення частки поділу прибутку на капіталізовану та споживану частини, що встановлюється відповідно до установчих документів, інтересів засновників, а також визначається на основі стратегії розвитку бізнесу.

У теорії та практиці виділяють декілька видів прибутку, які класифікуються за низкою ознак [4].

1. За економічною сутністю:

- бухгалтерський прибуток;
- економічний прибуток.

2. За видами господарської діяльності:

- прибуток від основної діяльності;
- прибуток від інвестиційної діяльності;
- прибуток від фінансової діяльності.

3. За розміром:

- максимальний прибуток;
- середній прибуток;
- мінімальний прибуток.

4. За змістом:

- реальний прибуток;
- номінальний прибуток.

5. За видами згідно з бухгалтерським обліком:

- валовий прибуток;
- прибуток від продажів;
- прибуток до оподаткування;
- чистий прибуток.

Управління отриманим прибутком впливає на фінансові та економічні аспекти організації з призначенням як збільшення доходів, так і скорочення витрат.

Для підвищення прибутку необхідно провести оцінку, аналіз та планування, що включає реалізацію запланованих цілей та динаміки продажів, контроль за ритмом виробництва та продажів, ефективність цінової політики, врахування впливу різних факторів (відношення капіталу до праці, завантаженість виробничих потужностей, зміни в ціновій політиці, вплив на персонал тощо) на зміну обсягів продажів, а також урахування сезонності виробництва та продажів, критичною точкою виробництва за видами продукції та відділами тощо.

Зниження витрат включає оцінку, аналіз, планування та моніторинг втілення запланованих витрат, а також пошук резервів для розумного зниження собівартості продукції. Первинна вартість продукції, робіт чи послуг являє собою вартість ресурсів підприємства, які застосовуються в процесі виробництва та реалізації продукції. [5].

Формування фінансових результатів вкрай важливо за умов ринкової економіки, після чого прибуток стає ключовим мотивом і ціллю підприємницької діяльності. Для збереження цього показника підприємство повинно розробити систему управління фінансовими результатами, яка враховує особливості конкретної організації та спрямована на досягнення максимально можливих фінансових показників..

Таким чином, узагальнюючи вищевикладене, можна говорити про те, що фінансовий результат є прибутком компанії або її збитками в результаті реалізації вироблених нею товарів за певний тимчасовий період. Відповідно, фінансовий успіх, який є позитивним передбачає отримання підприємством прибутку від своєї діяльності, а негативний – зазнані збитки. Управління прибутком найефективніше передбачає вплив на ключові важелі фінансово-господарської діяльності організації, а саме, це підвищення доходів підприємства та зниження

його витрат. Також рівень фінансового потенціалу впливає на стійкість підприємства на ринку, мотивацію співробітників та потенційних інвесторів.

Відповідно до Податкового кодексу України «прибуток - загальна сума доходу платника податку від усіх видів діяльності, отриманого (нарахованого) протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах як на території України, її континентальному шельфі у виключній (морській) економічній зоні, так і за їх межами»

Ефективність економічної діяльності компанії оцінюють не лише за абсолютними показниками, а й за відносними показниками. Компанія вважається прибутковою, якщо результати продажу продукції перекидає витрати на виробництво та утворюють достатню суму прибутку для нормальної роботи підприємства.

Важливим показником діяльності компанії є показник рентабельності спільної діяльності (виробництва). Розрахунок загальної рентабельності за балансом дає можливість дізнатись на скільки ефективною є виробнича діяльність підприємства.

Показники рентабельності визначають наскільки ефективно працює організація та яка частка прибутку від видів його діяльності, окупність витрат тощо. Дані показники дають більш точну картину всього підприємства та остаточні підсумки, оскільки їх величина є відношенням ефекту з готівковими або застосованими ресурсами. Зазвичай, вони застосовуються для оцінки діяльності фірми.

Фінансовий результат означає остаточний висновок щодо діяльності підприємства, що безпосередньо впливає з виробництва та реалізації продукції, а водночас змінює ключову роль на наступних етапах його функціонування. Стійкі фінансові показники компанії сприяють збільшенню доходів країни за рахунок податкового внеску, діяльності сприяють збільшенню інвестицій у підприємство та активізації його у сферах виробництва та економіки. Оперування принципами та відповідними методами керування фінансовими результатами вказує на системний підхід до розробки та впровадження управлінських рішень,

охоплюючи всі ключові аспекти утворення, розподілу та використання ресурсів на підприємстві.

Основна сутність керування фінансовими результатами полягає у розробці, обґрунтуванні, а також реалізації управлінських рішень, спрямованих на управління фінансовими відносинами та фінансовими потоками в галузі утворення та розподілу прибутку комерційної організації на засадах збалансованості доходів та витрат за різними видами діяльності.

Управління фінансами служить однієї головної мети – це отримання найбільшого прибутку для власників компанії. Ця мета спрямована на благо держави, засновників та співробітників компанії. Основою механізму управління фінансовими показниками організації є системи та методи планування.

Планування підприємства фінансових результатів ґрунтується на використанні трьох систем:

- прогнозування формування та розподілу прибутку підприємства;
- поточне планування формування, розподілу та використання прибутку підприємства;
- оперативне планування формування та використання прибутку підприємства [4].

Безумовно, важко переоцінити роль фінансового планування у досягненні такого рівня управління економікою підприємства, який гарантує підвищення його ефективності, успіх на інку, розширення та удосконалення матеріальної бази, успішне розв'язання соціальних питань і впровадження матеріальної мотивації працівників.

У ході процесу планування визначення маржинального валового та чистого прибутку використовуються різноманітні методи:

- Метод екстраполяції використовує аналіз горизонтальної (трендової) динаміки маржинального, валового та чистого прибутку за кілька попередніх фінансових періодів для подальшого прогнозування цих показників на наступний плановий період.

- Метод прямого рахунку – даний метод вважається простим у використанні і досить надійним, проте його можна застосовувати лише у разі попередньо сформованих планів доходів, витрат, податкових відрахувань і при плануванні прибутку на короткостроковий період. [7].

- Умовно-нормативний метод планування прибутку передбачає використання низки нормативів, таких як:

- норма прибутку на одиницю роздрібного товарообігу;
- норма прибутку на одиницю площі торгового залу [7].

Проте, норма прибутку встановлюється за показником доходу від реалізації. Якщо організація немає нормативну базу, то на організацію торгівлі застосування даного методу планування буде обмежено. Цей метод краще використовувати для мережі торгових підприємств, які об'єднані у компанії. Якщо фірма не входить до складу торгових мереж, можна скористатися нормою прибутку на одиницю власного капіталу [4].

- Метод "CVP" дозволяє ідентифікувати всі форми прибутку, використовуючи ті ж самі дані що і в «методі прямого рахунку». [7]

Цільовий метод формування прибутку – цей спосіб пов'язує заплановані цілі зі стратегічними цілями управління прибутком у майбутній період. Головна сутність методу полягає у попередньому встановленні потреб у власних фінансових ресурсах, що генеруються прибутком. Розрахунок проводиться для кожного елементу вимоги. Основна мета у фінансових ресурсах складається з чистого прибутку, що є цільовою сумою. На підставі цільового значення чистого прибутку визначається цільове значення прибутку від продажу та граничного прибутку [7].

Показники, що виходять, аналізуються як головні цільові орієнтири розвитку діяльності підприємства, служать базовими елементами для розрахунку інших планових показників.

Прогноз грошових потоків – даний метод знаходить можливі джерела надходження та напрямків витрачання грошей. Якщо звернути увагу на той факт, що більшість показників дуже складно спрогнозувати точно, то планування

грошового потоку зводиться до складання бюджету готівки у прогностному періоді, розглядаючи лише найважливіші параметри потоку: обсяг продажів, частку виручки від реалізації в формі готівки, прогноз кредиторської заборгованості і т. д. Безперечно, прогноз робиться на певний проміжок часу, наприклад, таких як: рік, на квартал; на місяць [7].

Найбільш складним та трудомістким є метод факторного моделювання фінансових підсумків, він вимагає ґрунтовних аналітичних та прогностичних розрахунків [7].

Впровадження аналізованих систем та методів управління фінансовими результатами сприяє покращенню ефективності управління ними на підприємстві.

Тепер розглянемо, яким чином здійснюється управління процесом формуванням та розподілом фінансових результатів.

Етапи процесу управління фінансовими результатами:

Насамперед, необхідно, застосовуються дані звіту про прибутки та збитки за звітний та попередній період, визначити зміну величини про прибуток підприємства.

Потім має засвоїти структуру прибутку, щоб виявити, якою мірою позначилися на сукупний прибуток організації прибуток від продажу продукції, товарів, наданих послуг та прибуток від позареалізаційної діяльності тощо.

Далі, необхідно порахувати показники рентабельності активів, продажів, капіталу з прибутку від продажу та з чистого прибутку.

Наступним етапом є виявлення чинників, які вплинули на зміну прибутку, наприклад, ціни на готову продукцію, елементи витрат, які формують елементи собівартість, система оподаткування, обсяг реалізації та інше.

Заключним етапом виступає виявлення наявних резервів зростання норми та маси прибутку підприємства.

Слід відзначити, що керування фінансовим виконанням роботи підприємств застосовуються визначення економічної ефективності діяльності, в рамках сучасної системи управління фінансами виникає потреба створення зовні

орієнтованих стійких механізмів правління, орієнтованих як на внутрішні, а й на зовнішні чинники, чинники кон'юнктури ринку, що дозволить оптимізувати процес формування та використання ресурсів сучасних ринкових умов. Основною завданням управління прибутком є досягнення максимального благополуччя для власників підприємства як у поточному, так і у перспективному періоді.

Таким чином, фінансовий результат підприємства є загальним показником ефективності діяльності підприємства. У науковців на сьогоднішній день не має єдиної думки до трактування визначення фінансового результату діяльності підприємства та його вимірників. Аналіз вказує на те, що в короткостроковому плані остаточний результат підприємства в основному асоціюється з його прибутком чи доходом. Тим не менше, у довгостроковій перспективі більш вмотивованим є оцінювання фінансового результату за допомогою зміни вартості власного капіталу або ринкової вартості суб'єкта господарювання. Обидва підходи до розуміння фінансового результату підприємства не взаємодіють між собою, а скоріше підкреслюють двозначний характер розглядувальної категорії.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДП «ПУТИВЛЬСЬКИЙ АГРОЛІСГОСП»

2.1 Фінансово-економічна характеристика діяльності ДП «Путивльський Агролісгосп»

Скорочена назва підприємства: ДП «Путивльський Агролісгосп». Підприємство успішно існує вже 23 роки.

ДП «Путивльський Агролісгосп» відіграє значну роль у сільському та лісовому господарстві в Північному регіоні України. Зокрема, його діяльність охоплює широкий спектр видів діяльності, основним видом діяльності підприємства є надання допоміжних послуг у лісовому господарстві. Це включає різноманітні додаткові послуги, які включають догляд за лісовими насадженнями, обслуговування лісової техніки та інші важливі аспекти догляду за лісом. Цей вид діяльності свідчить про широкий спектр робіт, які підприємство виконує, включаючи вирощування культур, пов'язаних із сільським та лісовим господарством, виробництво дерев'яних виробів, торгівлю та інші послуги, пов'язані зі збереженням природних ресурсів та екосистем.

ДП «Путивльський Агролісгосп» активно співпрацює з країнами Прибалтики, зокрема Литвою, Латвією та Естонією. Ця співпраця охоплює обмін передовими технологіями в галузі агролісового господарства, об'єднання зусиль для впровадження екологічно чистих методів виробництва, а також створення спільних програм для збереження природних ресурсів та збалансованого використання земельних угідь. Така співпраця відіграє одну з важливих ролей у підвищенні конкурентоспроможності та розвитку обох сторін, сприяючи взаємному обміну знаннями і досвідом для досягнення спільних цілей у сфері сталого сільськогосподарського розвитку.

Підприємство має значний лісовий фонд, який складає 9,1 тисячу гектарів. З них 7,8 тисячі гектарів займають лісові насадження .

ДП «Путивльський Агролісгосп» впроваджує комплексну систему управління, яка охоплює якість продукції, безпеку праці та екологічні стандарти. Вона ґрунтується на внутрішній документації підприємства. Підприємство ретельно розробляє стратегії розвитку, що відображають його політику. Ці стратегії та політика доступні для ознайомлення всім зацікавленим сторонам, що підкреслює відкритість та прозорість підприємства щодо його управлінських процесів та прагнення до відповідальної діяльності. Стратегічними цілями ДП «Путивльський Агролісгосп» є:

- розширення лісових площ області та підвищення стійкості та врожайності деревних насаджень;
- модернізація процесів лісового господарства з метою підвищення ефективності та оптимізації виробничих процесів;
- розвиток інфраструктури для рекреаційних та туристичних потреб з метою створення сприятливих умов для відпочинку та активного дозвілля;
- збільшення обсягів переробки низькосортної деревини з метою оптимізації використання лісових ресурсів та забезпечення стабільного виробництва продукції високої якості.

Отже, компанія неперервно вдосконалює виробничі процеси, при цьому приділяє увагу охороні навколишнього середовища. Вона володіє всіма необхідними сертифікатами якості та регулярно звітує про свій екологічний вплив.

Аналіз економічних показників діяльності є одним з важливих етапів у фінансовому управлінні підприємства та дозволяє нам отримати інформацію щодо фінансового стану та результативності. Даний аналіз допомагає керівництву приймати обґрунтовані рішення щодо стратегічного розвитку та підвищення його конкурентоспроможності.

Тож буде доцільно розпочати аналіз фінансового стану ДП «Путивльський

Агролісгосп» з його основних техніко-економічних показників. Проведемо відповідні розрахунки у табл. 2.1 та результати аналізу наведено на рис. 2.1.

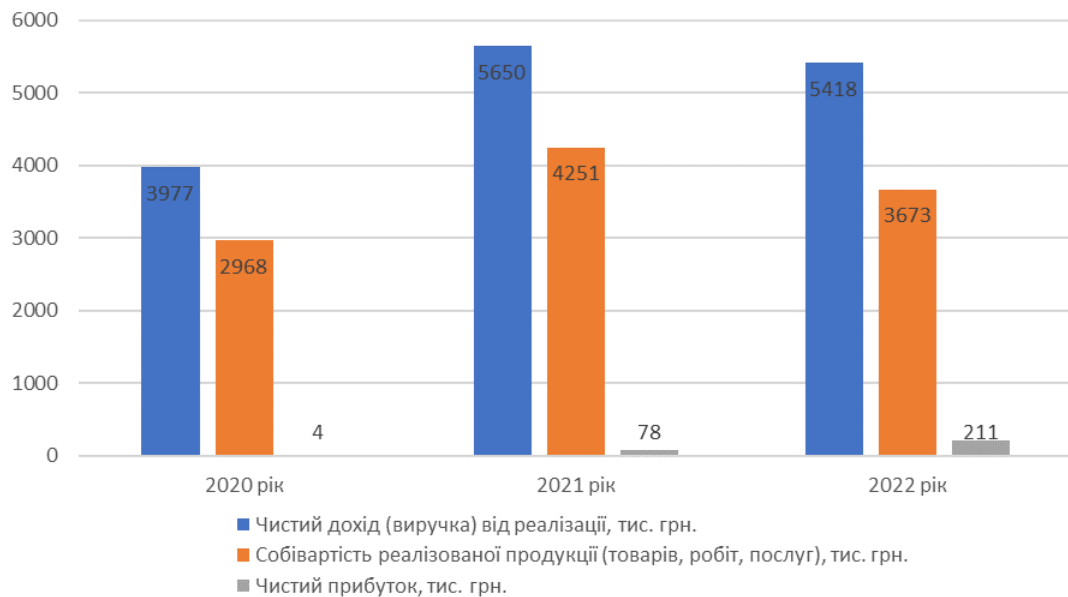

Рисунок 2.1 – Динаміка зміни фінансових результатів діяльності ДП
«Путивльський Агролісгосп» за 2020-2022 рр

Джерело: створено автором за даними таблиці 2.1

Таблиця 2.1 – Динаміка фінансово-економічних показників діяльності ДП
«Путивльський Агролісгосп» за 2020-2022 рр

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+/-)	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	3977	5650	5418	1673	-232
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	2968	4251	3673	1283	-578
Валовий прибуток (збиток), тис. грн.	1009	1399	1745	390	346
Витрати операційної діяльності, тис.грн.	1016	1304	1500	288	196
Фінансовий результат від операційної діяльності, тис. грн.	5	95	257	90	162
Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	4	78	211	74	133
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	22	25	19	3	-6

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6
Фонд оплати праці, тис. грн.	2087	2232	2482	145	250
Власний капітал (на кінець звітного періоду), тис. грн.	439	505	691	66	186
Первісна вартість основних засобів (на кінець звітного періоду), тис. грн.	1470	1524	1429	54	-95
Залишкова вартість основних засобів (на кінець звітного періоду), тис. грн.	504	397	300	-107	-97
Нарахований знос основних засобів (на кінець звітного періоду), тис. грн.	966	1127	1129	161	2
Виробничі запаси (на кінець звітного періоду), тис. грн.	238	292	369	54	77

Джерело: Розраховано автором за даними фінансової звітності ДП «Путивльський агролісгосп» за 2020-2022 рр

Зробивши аналіз за вказаний період, можна прийти до висновку щодо зростання чистого доходу підприємства у 2020 році цей показник склав 3977 тис. грн, а вже в 2022 році відзначився значною зростаючою тенденцією, досягнувши 5418 тис. грн. Це вражаюче покращення, яке у відсотковому виразі становить 36,23%. Загальна картина, яку ми отримуємо, аналізуючи цей показник протягом даного періоду, свідчить про ефективну діяльність підприємства, оскільки чистий дохід систематично зростав.

Вартість виробництва продукції, яку реалізували, також збільшилася протягом вказаного періоду. У 2020 році вона склала 2968 тис. грн, тоді як у 2022 році цей показник виріс до 3673 тис. грн.

Чистий прибуток, який вказує на ефективну діяльність підприємства, що значно зросла протягом останніх трьох років, представляючи значний позитивний розвиток. Також варто відзначити збільшення валового доходу протягом вивченого періоду, але у відсотковому виразі відбулося зменшення на 72,94%.

ДП «Путивльський Агролісгосп» відзначило значне зростання фінансового результату від операційної діяльності протягом 2020-2022 років. Це показує, що

підприємству вдалося значно покращити свою фінансову продуктивність та ефективність протягом останніх трьох представлених років. Це може бути результатом продуктивного управління ресурсами, підвищення виробництва, розширення ринкового простору або інших стратегічних рішень, призначених для покращення фінансового стану.

Найменша середньооблікова чисельність у 2022 році склала 19 осіб. Зменшення чисельності в цілому по підприємству проти попереднього року складає 6 осіб, що пояснюється плинністю кадрів та ситуацією, яка склалася у країні через війну, деякі працівники були мобілізовані на військовий фронт. Найбільша середньооблікова чисельність працівників була у 2021 році – 25 осіб. Якщо працівників стає більше, то фонд для оплати праці повинен також збільшуватися з кожним роком, на підприємстві заробітна плата збільшувалась щорічно, це свідчить про підвищення середньомісячної заробітної плати працівників.

Розмір власного капіталу за звітний період збільшився на 252 тис.грн. та склав 691 тис.грн., що свідчить про те, що підприємство накопичує більше коштів або збільшує свої активи та власні ресурси в процесі своєї діяльності.

Залишкова вартість основних засобів зменшилась майже вдвічі у період 2020-2022 років, а нарахований зно основних засобів у свою чергу збільшувався щорічно. Це вказує на збільшення інтенсивності використання основних засобів.

Стосовно виробничих запасів на кінець року, то спостерігається їх поступове збільшення за аналізований період. ДП «Путивльський Агролісгосп» за 2020-2022 роки збільшив свої посівні площі та розширив аграрні угіддя, це призвело до необхідності збільшення виробничих запасів для забезпечення виробництва відповідно до збільшених обсягів вирощування лісових культур.

Отже, можна сказати, що фінансова продуктивність за аналізований період свідчить про позитивну тенденцію зростання діяльності та прибутковості, хоча в 2022 році було помітне зниження валового прибутку та чистого доходу від реалізації продукції. 2021 рік варто визнати найбільш успішним, оскільки майже всі показники відзначились позитивними змінами та перевищили результати

попереднього періоду.

Подальше дослідження включатиме аналіз аналітичних показників фінансового стану підприємства, які представлені у таблиці 2.2.

Аналізовані аналітичні показники допоможуть отримати глибше розуміння фінансової стійкості та ефективності підприємства. Оцінка цих показників може бути важливою під час прийняття стратегічних рішень та прогнозування майбутньої діяльності [12].

Таблиця 2.2 – Основні показники фінансової стійкості ДП «Путивльський Агролісгосп» за 2020-2022 рр

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+/-)	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Валюта балансу тис. грн.	1308	1392	2245	84	853
Сер. вартість основних засобів тис. грн.	545,5	450,5	348,5	-95	-102
Фондоозброєність тис.грн/чол	24,80	18,02	18,34	-6,78	0,32
Фондовіддача основних фондів,	7,29	12,54	15,55	5,25	3,01
Коефіцієнт зносу основних засобів	0,66	0,74	0,79	0,08	0,05
Коефіцієнт оновлення осн. засобів	0,04	0,03	-0,7	-0,01	-0,67
Коефіцієнт мобільності активів	0,90	1,40	3,66	0,50	2,26

Джерело: Розраховано автором за даними фінансової звітності ДП «Путивльський агролісгосп» за 2020-2022 рр

Валюта балансу підприємства поступово збільшувалася на протязі аналізованого періоду. Зокрема, вона зросла на 6,42% у 2021 році порівняно з 2020 роком та у 2022 році значно зросла на 61,28%. Ця позитивна динаміка свідчить про стійке зростання фінансових обсягів підприємства вказує на успішну стратегію розвитку та ефективне фінансове управління.

Середня вартість основних засобів зазнала зменшення у 2022 році на 197 тис грн у порівнянні з 2020 роком. Скоріш за все, що може бути результатом збільшення нарахованого зносу основних засобів підприємства протягом періоду.

Фондоозброєність зазнала негативних змін. Так, у 2022 році у порівнянні з 2020 роком вона зменшилася на 6,46 тис. грн./чол. Зменшення фондоозброєності праці можливе в результаті зниження обсягу інвестицій у розвиток працівників, їх навчання та удосконалення навичок.

Фондовіддача значно покращила свій показник та збільшилася з періоду 2020 року на 8,26 тис. грн. у 2022 році. Це вказує на більш ефективне використання ресурсів, що має підприємство за допомогою оптимізації виробництва, вдосконалення технологій та підвищення продуктивності праці.

Коефіцієнт мобільності активів вказує на те, як швидко активи можуть переходити з однієї форми в іншу. Це поняття, пов'язане з ліквідністю, визначається збільшенням мобільності активів протягом певного періоду. У 2021 році цей показник зрос на 55,55%, а в 2022 році вже відзначився збільшенням на 161,43% у порівнянні з іншими роками. Це вкрай позитивний результат, оскільки високий коефіцієнт мобільності активів свідчить про обґрунтоване використання ресурсів підприємства для генерації більшого обсягу продукції чи послуг.

Ознайомившись із діяльністю ДП "Путивльський Агролісгосп", було визначено основні напрями розвитку та асортимент продукції. Результати діяльності підприємства за період 2020-2022 років свідчать про значне, поліпшення показників у 2021 році. Однак у 2022 році практично всі показники відзначилися негативною динамікою. Незважаючи на це, підприємству вдалося зберегти конкурентоспроможність навіть у кризовій ситуації, що склалася в Україні та світовій економіці за останні роки.

2.2 Аналіз фінансового стану ДП «Путивльський Агролісгосп»

Для узагальнення роботи підприємства та визначення його ефективності, виявлення шляхів вдосконалення необхідно провести докладний аналіз його

фінансового стану. Фінансові показники у цьому контексті є ключовими показниками для оцінки різних аспектів підприємницької діяльності. Шляхом розрахунку та подальшого детального аналізу цих показників ми можемо виявити слабкі сторони в функціонуванні підприємства та на їх основі розробити стратегію для поліпшення його фінансової ситуації.

Почнемо розгляд першої групи показників фінансового стану, а саме показники ділової активності. Аналіз цих показників дозволяє оцінити, наскільки результативно підприємство здійснює свою основну діяльність, а також чи ефективно воно використовує свої фінансові ресурси.

Проаналізуємо показники ділової активності для ДП «Путивльський агролісгосп» у таблиці 2.3

Таблиця 2.3 – Показники ділової активності ДП «Путивльський Агролісгосп» за 2020-2022 рр

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+/-)	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
1	2	3	4	5	6
Оборотність активів (обороті), коефіцієнт трансформації	3,04	4,06	2,41	1,02	-1,65
Коефіцієнт оборотності обігових коштів (обороті)	6,40	6,95	3,07	0,55	-3,88
Період одного обороту обігових коштів (днів)	56,25	51,80	117,26	-4,45	65,46
Коефіцієнт оборотності запасів (обороті)	5,65	9,02	9,60	3,37	0,58
Період одного обороту запасів (днів)	63,72	39,91	37,50	-23,81	-2,41
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (обороті)	0,84	0,51	1,36	-0,33	0,85
Період погашення дебіторської заборгованості (днів)	428,57	705,88	264,71	277,31	-441,17

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості (оборотів)	4,75	7,50	6,14	2,75	-1,36
Період погашення кредиторської заборгованості (днів)	75,79	48,00	58,63	-27,79	10,63
Коефіцієнт оборотності власного капіталу (оборотність)	9,09	11,97	9,06	2,88	-2,91

Джерело: Розраховано автором за даними фінансової звітності ДП «Путивльський агролісгосп» за 2020-2022 рр

Аналіз ділової активності вказує на значущі відмінності у значеннях показників у 2022 році порівняно з попередніми роками.

Оборотність активів зросла у 2021 році на 33,55%, але вже у 2022 році порівняно з минулими періодами вона зменшилася, вказуючи на негативні зміни в цьому показнику. Щодо коефіцієнту оборотності обігових коштів, можна зазначити, що після певного покращення в 2021 році ефективність, під час використання обігового капіталу значно знизилася в 2022 році. Це може вказувати на можливі проблеми або неефективне управління використанням обігових коштів у 2022 році, що вимагає уваги та корекції.

Коефіцієнт оборотності запасів залишався стабільним протягом 2021-2022 років. У 2020 році цей показник склав 5,65, у 2021 році він зрос і досяг 9,02, а в 2022 році помітно збільшився до 9,60. Аналіз змін у коефіцієнті оборотності запасів підтверджує, що в організації відбулися позитивні зміни у використанні запасів, що свідчить про ефективне управління запасами та можливий покращений підхід до прогнозування потреби в запасах.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості від 2020 до 2021 року показує спад на 39,29%, а від 2021 до 2022 року показує значне збільшення приблизно 166,67%. Загалом, зміни в коефіцієнті оборотності дебіторської заборгованості свідчать про значні коливання у стягненні боргів, які вимагають

уваги та можливої корекції в управлінні кредитами, та як результат досягти зменшення частки заборгованості.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості показує кількість оборотів, здійснених зобов'язаннями перед кредиторами протягом року, мав тенденцію зростання. У 2021 році цей показник піднявся з 4,75 до 7,50 порівняно з попереднім роком. Однак у 2020 році спостерігалось зниження до рівня 6,14, що свідчить про негативні зміни та може вказувати на проблеми з управлінням кредиторською заборгованістю протягом цього періоду.

Зниження коефіцієнта оборотності власного капіталу в 2022 році після підвищення в 2021 році вказує на проблеми з ефективністю використання власних ресурсів в цьому періоді. Це може бути наслідком різноманітних факторів, таких як неефективне вкладення капіталу, зміни в фінансових стратегіях підприємства та інші.

Отже, на підставі проведеного аналізу можна констатувати, що в 2022 році більшість показників ділової активності ДП «Путивльський агролісгосп» показали негативні тенденції. Однак за деякими показниками підприємству вдалося поліпшити свої результати. Негативні зміни у показниках ділової активності можуть вказувати на проблеми або виклики, із якими стикається підприємство. Вони можуть вплинути на фінансовий стан підприємства, його репутацію, спричинити зменшення обсягів продажу, втрату ринкової позиції, незадоволення клієнтів та інші негативні наслідки.

Ліквідність підприємства вказує на його здатність швидко конвертувати активи у готівку для виконання поточних платежів та своєчасно погашати боргові зобов'язання. Цей показник є важливим для забезпечення фінансової стійкості, оскільки він показує, наскільки ефективно компанія може впоратися з фінансовими зобов'язаннями. Зазвичай для оцінки ліквідності використовують коефіцієнти поточної та швидкої ліквідності. Управління ліквідністю вимагає ретельного планування касових потоків та ефективного моніторингу оборотного капіталу, щоб уникнути можливих фінансових ризиків.

Управління ліквідністю є важливим елементом фінансового планування та управління ризиками. Воно передбачає стратегічне планування касових потоків та ефективне управління оборотними коштами, щоб забезпечити, що підприємство може забезпечити своєчасні платежі [20].

Давайте проведемо аналіз ліквідності ДП «Путивльський агролісгосп» за допомогою таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Показники ліквідності ДП «Путивльський Агролісгосп» за 2020-2022 рр

Показники	Роки			Абсолютне відхилення (+/-)	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,71	1,28	1,56	0,57	0,28
Коефіцієнт ліквідності швидкої	0,08	0,65	1,23	0,57	0,58
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	0,001	0,59	1,13	0,589	0,54
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	0,08	0,06	0,10	0,02	0,04

Джерело: Розраховано автором за даними фінансової звітності ДП «Путивльський агролісгосп» за 2020-2022 рр

З отриманих даних про показники ліквідності ДП «Путивльський Агролісгосп» можна зробити висновок, що протягом розглянутого періоду відбулися позитивні зміни у всіх цих показниках.

Коефіцієнт поточної ліквідності свідчить про те, яку частину поточних зобов'язань підприємство може виплатити за рахунок своїх грошових коштів та їх еквівалентів, фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості. Зростання цього показника розглядається як позитивний тренд, і такий показник відзначався протягом розглянутого періоду. У 2020 році показник значно зросла

- більше ніж на 80%, а у 2022 році він досяг значення 1,56, порівняно з 0,71 у 2020 році.

Показник стрімкої ліквідності збільшується впродовж аналізованого періоду, це означає, що підприємство збільшило свою здатність виконання своїх поточних зобов'язань за допомогою швидких або легко реалізовуваних активів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності визначає частину короткострокових зобов'язань, які підприємство може покрити без залучення коштів від дубіторської заборгованості та реалізації від інших активів. Протягом періоду від 2020 до 2021 року цей коефіцієнт значно зросло, з 0,001 у 2020 році до 0,59 у 2021 році. У 2022 році цей показник також істотно збільшився, досягнувши значення 1,13.

Взаємовідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованостей стало кращим у 2022 році та становило 0,10, збільшившись на 0,02 порівняно з 2020 роком. Якщо цей показник орієнтовно є рівним одиниці, це вказує на те, що власний капітал майже не використовується для фінансування операцій з оборотним капіталом. В цьому випадку компанія має можливість використовувати власні кошти для інших цілей, таких як розширення бізнесу або вдосконалення виробничих процесів. Однак, якщо значення показника віддалене від одиниці, як у випадку ДП «Путивльський Агролісгосп», це може відображати неефективне управління заборгованістю та можливі фінансові ризики для компанії.

Далі у групі показників для оцінки фінансового стану підприємства враховуються результати розрахунку рентабельності. У таблиці 2.5 ми проведемо розрахунок ключових показників рентабельності для ДП "Путивльський Агролісгосп".

Адже саме показники рентабельності дозволять оцінити ефективність управління підприємством та його фінансовою стабільністю. Рентабельність вважається одним із важливих критеріїв для прийняття рішень щодо стратегій подальшого розвитку компанії.

Таблиця 2.5 – Показники рентабельності ДП «Путивльський Агролісгосп» за 2020-2022 рр

Показники	Роки			Абсолютне відхилення	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
1	2	3	4	5	6
Рентабельність сукупного капіталу, %	0,91	15,44	30,53	14,53	15,09
Чиста рентабельність реалізованої продукції, %	0,10	1,38	3,89	1,28	2,51
Загальна рентабельність виробничих засобів, %	0,32	8,00	24,79	7,68	16,79
Загальна рентабельність підприємства, %	0,31	5,60	9,39	5,29	3,79
Рентабельність виробничих фондів, %	0,58	13,47	43,78	12,89	30,31
Рентабельність реалізованої продукції за прибутком від реалізації, %	25,37	24,76	32,21	-0,61	7,45
Рентабельність витрат, %	34,00	32,91	47,51	-1,09	14,60

Джерело: Розраховано автором за даними фінансової звітності ДП «Путивльський агролісгосп» за 2020-2022 рр

Отже, проведення аналізу ще однієї групи показників рентабельності дозволяє зробити висновок про значний ріст всіх показників рентабельності протягом аналізованого періоду. Зростання рентабельності слугує оптимістичним індикатором економічного стану підприємства, оскільки свідчить про його можливість ефективно генерувати прибуток від своїх операцій. Значення рентабельності сукупного капіталу вказує на те, наскільки ефективним є використання загального капіталу підприємства для здійснення прибуткової діяльності. Протягом розглянутого періоду з 2020 по 2022 рік рентабельність сукупного капіталу суттєво зростала. У 2020 році цей показник становив 0,91%, що може свідчити про низький рівень ефективного використання капіталу.

Проте вже у 2021 році відбувся значний позитивний зворот, рентабельність сукупного капіталу до 15,44%. У 2022 році рентабельність сукупного капіталу подальше зросла й становила 30,53%, що свідчить про раціональне використання капіталу та успішні стратегічні кроки компанії, що дозволили їй збільшити рівень ефективності використання ресурсів та максимізувати прибутковість.

Відповідно до результатів аналізу, можна побачити постійне зростання чистої рентабельності від реалізованої продукції з 2020 року по 2022 рік. У 2020 році цей показник становив 0,10%, що свідчить про низьку ефективність генерації прибутку від продажів.

Проте, вже в наступному 2021 році він значно зріс до 1,38%, а в 2022 році досяг відмітного значення 3,89%. Загалом, такий позитивний тренд в рентабельності реалізованої продукції свідчить про досконалу стратегію розвитку підприємства та підтверджує здатність ефективно конкурувати на ринку.

Рентабельність виробничих засобів відображає ефективне використання обладнання та машин у процесі виробництва. Показник рентабельності виробничих засобів у 2020 році становив 0,32%, що вказує на низьку ефективність використання виробничих ресурсів. Проте, вже у 2021 році цей показник значно зріс до 8%, а в 2022 році ще більше збільшився до 24,79%.

Цей значний ріст рентабельності виробничих засобів свідчить про покращення у виробничих процесах, можливо за рахунок модернізації технологічного обладнання, оптимізації використання ресурсів, покращення системи управління виробництвом, а також впровадження ефективніших методів управління та обслуговування обладнання.

Також, загальна рентабельність підприємства суттєво збільшилась протягом 2021 та 2022 років. У 2020 році цей показник склав всього 0,31%, але вже у 2021 році він піднявся до 5,60%, і в 2022 році досягнув рівня 9,39%. Це вказує на позитивні зміни в економічному стані підприємства та про покращення його прибутковості.

Відхилення показника рентабельності виробничих фондів у 2021 році від 2020 року склало 12,89, що свідчить про істотне зростання ефективності використання виробничих фондів.

Це може вказувати на вдосконалення технологічних процесів, оптимізацію виробничих потоків та більш ефективного використання основних засобів. У 2022 році відхилення цього показника від 2021 року становило 30,31, що відображає значне зростання в подальшому.

Рентабельність реалізованої продукції від реалізації зменшилась у 2021 році, але значно виросла у 2022 році, що вказує на покращення стратегій виробництва та управління, що позитивно впливає на прибутковість компанії.

Рентабельність витрат у 2020 році склала 34%, у 2021 році скоротилась до 32,91%, а у 2022 році навпаки зросла та склала 47,51%.

Зменшення рентабельності витрат у 2021 році порівняно з 2020 роком може бути показником зростання витрат або зниження ефективності виробництва за звітний період. Однак, збільшення рентабельності витрат у 2022 році може свідчити про поліпшення управління витратами або ефективність виробничих процесів.

Отже, загальна оцінка показників вказує на те, що протягом останнього року всі показники рентабельності підприємства покращилися. Станом на 2022 рік усі рентабельність підприємства відображає позитивну динаміку, що свідчить про удосконалення фінансової діяльності компанії. Цей ріст може бути результатом ефективного управління ресурсами, вдосконалення виробничих процесів та успішної стратегії розвитку.

2.3 Аналіз стану фінансових ресурсів ДП «Путивльський Агролісгосп»

Для оцінки фінансових результатів підприємства, визначення їх динаміки та розробки заходів для поліпшення механізму їхнього функціонування слід

провести аналіз діяльності підприємства, використовуючи систему фінансових показників.

Почнемо з розгляду ознак фінансової стійкості підприємства. Фінансова стійкість відображає вміння підприємства використовувати наявні фінансові ресурси для підтримки поточної операційної та інвестиційної діяльності та виконання фінансових зобов'язань та створення передумов для стійкого довгострокового розвитку. Аналіз фінансової стійкості передбачає вивчення абсолютних та відносних фінансових показників.

Аналізуючи абсолютні показники, можна визначити рівень економічної стабільності, який може бути класифікований у чотири основні категорії: абсолютна стійкість, нормальний стан, нестійкість та кризовий стан.

До показників, які використовуються для оцінки фінансової стійкості, відносяться коефіцієнти, які подані у таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Показники фінансової стійкості ДП «Путивльський Агролісгосп» за 2020-2022 рр

Показники	Роки			Абсолютне відхилення	
	2020	2021	2022	2021/2020	2022/2021
1	2	3	4	5	6
Власні обігові кошти (робочий, функціонуючий капітал), тис грн	-248	176	634	424	458
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,71	0,62	0,39	-0,09	-0,23
Маневреність робочого капіталу	2,21	2,25	0,58	0,04	-1,67
Маневреність власних обігових коштів	0,004	2,14	2,01	2,136	-0,13
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами	-0,45	0,44	1,72	0,89	1,28
Коефіцієнт покриття запасів	2,39	3,51	6,08	1,12	2,57
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,34	0,36	0,31	0,02	-0,05

Продовження таблиці 2.6

1	2	3	4	5	6
Коефіцієнт фін. залежності	0,66	0,64	0,69	-0,02	0,03
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	-0,56	0,35	0,92	0,91	0,57
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,66	0,64	0,69	-0,02	0,03
Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	0,50	0,57	0,44	0,07	-0,13
Показник фінансового левериджу	-	0,49	0,61	0,49	0,12
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,34	0,54	0,50	0,20	-0,04

Джерело: Розраховано автором за даними фінансової звітності ДП «Путивльський агролісгосп» за 2020-2022 рр

Робочий капітал збільшився, зокрема, виявивши найбільший приріст у 2022 році. Відповідно у 2020 році власний капітал становив -248 тис. грн., що вказувало на проблеми в економічній діяльності підприємства, оскільки недостатність робочого капіталу може утруднити нормальне функціонування бізнесу, то у 2022 році він значно виріс та став 634 тис. грн.

Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами вказує на ефективність використання компанією власних грошових коштів для покриття оборотних активів. Зазвичай вважається, що стандартне значення повинно перевищувати 1,0.

Це означає, що компанія повністю покриває оборотність власних активів власними коштами. Динаміка коефіцієнта забезпечення оборотних активів власними коштами за період з 2020 по 2022 рік показує постійне зменшення його значення, також даний показник є менше норми, що має доволі негативні наслідки для фінансової стійкості підприємства.

Аналіз також вказує на тенденцію зниження коефіцієнта фінансової незалежності протягом трьох років. Цей показник вказує на здатність

підприємства виконувати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів та перевищувати 0,5. Таким чином, зменшення цього показника має негативний вплив на функціонування підприємства.

За весь аналізований період цей показник менше норми, це означає, що більшість активів компанії фінансується за рахунок зовнішніх джерел.

Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу відображає, наскільки ефективно використовується оборотний капітал для забезпечення поточної діяльності. Зазвичай, нормативне значення цього показника вважається більше 0,5 [17]

2020 рік вказує на від'ємне значення, це означає, що компанія мала проблеми з ефективним використанням свого оборотного капіталу для поточної діяльності. Проте, у наступні два роки значення коефіцієнта стає вище, що свідчить про покращення ситуації. У 2022 році цей показник навіть перевищив нормативне значення та склав 0,92, у такому випадку підприємство може мати додаткові резерви для розвитку чи інших інвестицій.

Значення коефіцієнта фінансової стабільності або коефіцієнта фінансування показує, яка частина активів компанії фінансується за рахунок залучених коштів. Зазвичай, нормативне значення даного показника вважається більше 1. У всіх трьох роках значення коефіцієнта фінансової стабільності менше ніж 1, що знову свідчить про те, що компанія фінансується переважно за рахунок залучених грошових потоків. Зниження значення коефіцієнта в 2022 році порівняно з попередніми роками вказує на те, що компанія залучила більше зовнішнього фінансування у порівнянні зі своїми внутрішніми ресурсами.

Показники фінансового левериджу вказує на ступінь залежності підприємства від довгострокових зобов'язань і має бути менший за 0,25. Зростання показника свідчить про підвищення фінансового ризику. У ході розгляду аналізованого періоду цей показник значно збільшився і досягнув значення 0,61, що виходить за межі встановленої норми.

Коефіцієнт фінансової стійкості протягом вивченого періоду не досяг заданого нормативного діапазону, який визначається значеннями від 0,85 до 0,9.

Це свідчить про те, що компанія має труднощі з використанням загального обсягу фінансових ресурсів. Підвищення коефіцієнта розглядається як позитивна зміна.

Протягом проаналізованого періоду часу цей показник збільшився незначно у 2021 році та зменшився трошки у 2019 році.

Розглянемо показники, зазначені у табл. 2.6 у динаміці на рис. 2.2

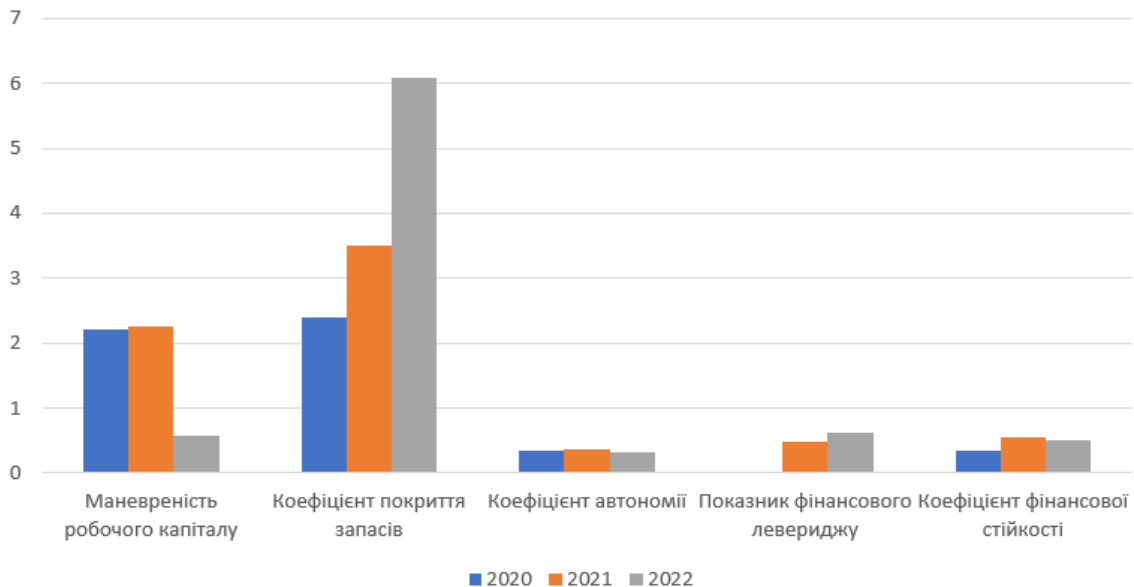

Рисунок 2.2 – Зміна показників фінансової стійкості ДП «Путивльський Агролісгосп» за 2020-2022 рр

Джерело: Побудовано автором за даними таблиці 2.6

Підбиваючи підсумки аналізу фінансової стійкості, приходимо до висновку, що загалом фінансовий стан підприємства вимагає уваги та можливих корекцій у стратегії фінансового управління. Практично всі показники не відповідають встановленим стандартам. Навіть якщо у 2021 році деякі показники зафіксували позитивні зміни, то у 2022 році підприємство погіршило їх значення. Держане підприємство «Путивльський агролісгосп» повинно оптимізувати управління своїми фінансовими ресурсами, зменшити власну залежність від зовнішніх джерел фінансування і забезпечити ефективне використання внутрішніх ресурсів.

Ресурси, що використовуються підприємством, в процесі його діяльності включають як внутрішні, так і привласнені джерела фінансування. Таким чином,

для докладного аналізу ми розглянемо зміни в їхньому обсязі та структурі. У таблиці 2.7 представлено зміни, що відбулись в обсязі та структурі фінансових ресурсів ДП "Путивльський Агролісгосп", які виористовувались протягом аналізованого періоду з 2020 по 2022 рік.

Таблиця 2.7 – Динаміка складу та структури фінансових ресурсів ДП «Путивльський Агролісгосп» за 2020-2022 рр

Показники	2020 рік		2021 рік		2022 рік	
	Обсяг, тис. грн.	Частка, %	Обсяг, тис. грн.	Частка, %	Обсяг, тис. грн.	Частка, %
1	2	3	4	5	6	7
Власний капітал	439	33,56	505	36,28	691	30,78
Позиковий капітал	869	66,44	887	63,72	1554	69,22
Всього	1308	100	1392	100	2245	100

Джерело: Розраховано автором за даними фінансової звітності ДП «Путивльський агролісгосп» за 2020-2022 рр

Згідно з таблицею, можна відзначити стійке зростання обсягу позикового капіталу протягом звітного періоду. Наприклад, у 2020 році обсяг позикового капіталу становив 869 тис. грн., що складало 66,44% структури фінансових ресурсів, тоді як у 2022 році ця величина зросла до 1554 тис. грн., а частка збільшилась до 69,22%. Це вказує на зростання обсягу запозиченого капіталу підприємства, при одночасному зменшенні обсягу власного капіталу. За весь розглянутий період частина власного капіталу завжди була практично вдвічі меншою за частку позикового капіталу, що свідчить про постійну залежність підприємства від зовнішніх фінансових джерел. Це може мати потенційні ризики, оскільки збільшення зовнішнього боргу збільшує фінансове навантаження у вигляді платежів за відсотки та погашення позик. Обмеження фінансової стійкості та можливостей для інвестицій та розвитку підприємства може бути наслідком низької частки власного капіталу. Щоб забезпечити фінансову

стабільність рекомендується балансування між власним та залученим капіталом, а також пошук додаткових джерел фінансування.

Давайте розглянемо динаміку власного та позикового капіталу ДП «Путивльський Агролісгосп» за період з 2020 по 2022 рік, що представлено на рис. 2.3.

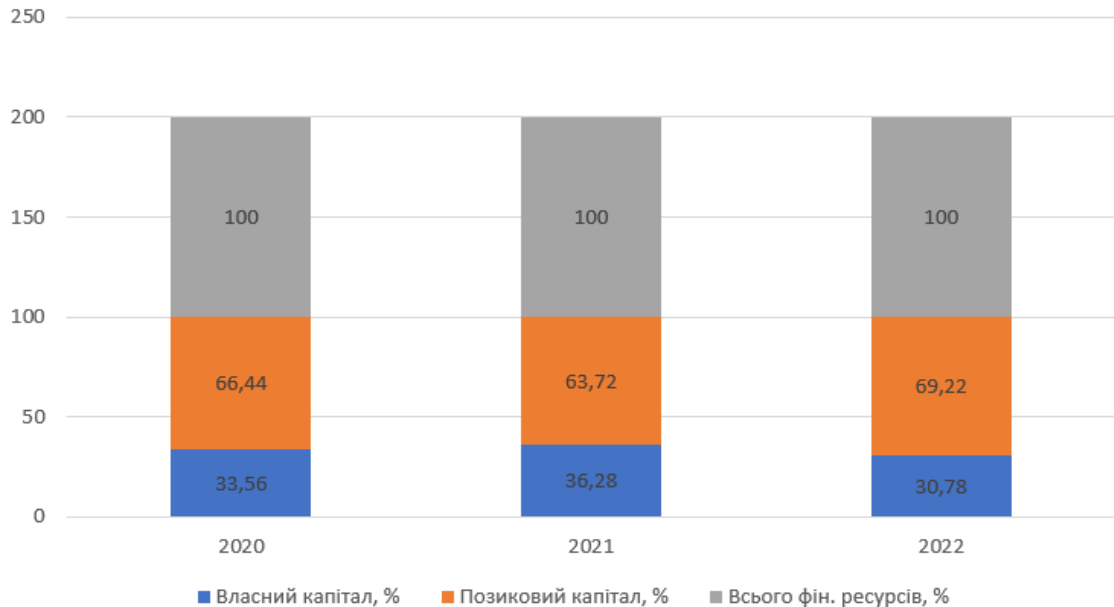

Рисунок 2.3 – Динаміка зміни частки власного та позикового капіталу ДП «Путивльський Агролісгосп» за 2020-2022 рр

Джерело: Побудовано автором на основі таблиці 2.7

Динаміка витрат за видами на ДП «Путивльський Агролісгосп» у 2020-2022 роках наведено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8 – Динаміка та структура операційних витрат на ДП «Путивльський Агролісгосп» за 2020-2022 рр

Показник	2020 рік		2021 рік		2022 рік	
	Обсяг, тис. грн.	Частка, %	Обсяг, тис. грн.	Частка, %	Обсяг, тис. грн.	Частка, %
1	2	3	4	5	6	7
Матеріальні затрати	990	22,85	1406	24,92	982	17,29
Витрати на оплату праці	2087	48,18	2232	39,56	2482	43,70

Продовження таблиці 2.8

1	2	3	4	5	6	7
Відрахування на соціальні заходи	490	11,31	521	9,23	590	10,39
Амортизація	148	3,42	161	2,85	125	2,20
Інші операційні витрати	617	14,24	1322	23,43	1500	26,41
Всього	4332	100	5642	100	5679	100

Джерело: Розраховано автором за даними фінансової звітності ДП «Путивльський агролісгосп» за 2020-2022 рр

Матеріальні витрати за тривалий період залишалися відносно стабільними, з незначним зниженням у 2022 році. Це може вказувати на потребу в оптимізації процесів закупівлі та управління, щодо використання матеріалів для досягнення більшої ефективності.

Найбільшу частку за весь аналізований період займають затрати на оплату праці. Розвиток цього показника відображає збільшення затрат на заробітну плату. Це може бути обумовлено зростанням кількості працівників, та підвищенням зарплат. Тут можливі оптимізації можуть включати покращення організації робочих процесів та підвищення продуктивності праці.

Зростання витрат на соціальні заходи може бути викликане як підвищення заробітної плати, так і змінами в законодавстві щодо соціальних внесків. Щоб зменшити ці витрати, слід ретельно переглянути структуру оплати праці та шукати шляхи максимізації фінансової ефективності.

Що стосується амортизаційних витрат, спостерігаємо зниження цього показника у 2022 році, що вказує на зменшення поточної капітальної витрати. Можливості для оптимізації можуть включати оцінку активів та перегляд політики амортизації.

Суттєве зростання інших операційних витрат у 2021 році вказує на значний розвиток підприємства, та водночас на неконтрольовані витрати. Можливості для оптимізації тут включають ретельний аналіз всіх витрат, щоб виявити

невикористані можливості для зменшення витрат.

Раціональне використання ресурсів, удосконалення виробничих процесів та контроль за витратами можуть допомогти забезпечити стабільність та прибутковість підприємства.

Розглянемо динаміку та структуру власних фінансових ресурсів ДП «Путивльський Агролісгосп» протягом 2020-2022 рр у табл. 2.9.

Таблиця 2.9 – Динаміка та структура власних фінансових ресурсів ДП «Путивльський Агролісгосп» за 2020-2022 рр

Показник	2020 рік		2021 рік		2022 рік	
	Обсяг, тис. грн.	Частка, %	Обсяг, тис. грн.	Частка, %	Обсяг, тис. грн.	Частка, %
1	2	3	4	5	6	7
Амортизаційні відрахування	966	19,51	1127	16,43	1129	16,69
Статутний капітал	5	0,10	5	0,07	5	0,07
Дохід	3977	80,31	5650	82,36	5418	80,11
Прибуток	4	0,08	78	1,14	211	3,12
Всього	4952	100	6860	100	6763	100

Джерело: Розраховано автором за даними фінансової звітності ДП «Путивльський агролісгосп» за 2020-2022 рр

Також, розглянемо динаміку і структуру позикового капіталу ДП «Путивльський Агролісгосп» у 2020-2022 рр у табл. 2.10

Таблиця 2.10 – Динаміка і структура позикового капіталу ДП «Путивльський Агролісгосп» за 2020-2022 рр

Показник	2020 рік		2021 рік		2022 рік	
	Обсяг, тис. грн.	Частка, %	Обсяг, тис. грн.	Частка, %	Обсяг, тис. грн.	Частка, %
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	-	-	250	28,19	425	27,35
Короткострокові зобов'язання і забезпечення	869	100	637	71,81	1129	72,65
Всього	869	100	887	100	1554	100

Джерело: Розраховано автором за даними фінансової звітності ДП «Путивльський агролісгосп» за 2020-2022 рр

Отже, можна визначити, що загальний обсяг власних фінансових ресурсів підприємства збільшився від 4952 тис. грн. у 2020 році до 6763 тис. грн. у 2022 році. У структурі цих ресурсів найвищу частку у 2021 році складає дохід, досягнувши рекордних 82,36%. Статутний капітал не зазнав змін протягом аналізованого періоду, становлячи найменшу частку у 2021-2022 роках на рівні 5 тис. грн. У початковому періоді аналізу найменшу частину власних фінансових ресурсів підприємства складав чистий прибуток, але його значення було трошки менше, ніж у випадку статутного капіталу. Що вказує на те, що компанія успішно збільшила свою прибутковість протягом розрахункового періоду, що, в свою чергу, може вказувати на поліпшення фінансового стану та ефективну діяльності.

Зробивши аналіз табл. 2.10, можна зробити висновок, що короткострокові зобов'язання та забезпечення мають вирішальне значення у структурі позикового капіталу. Їх відсотковий внесок перевищує 70% протягом всіх років. У 2020 році цей внесок становив 100%, що вказує на відсутність довгострокових зобов'язань та забезпечень у підприємства на кінець 2020 року.

Поглибимо наш аналіз структури фінансування через позики, розглядаючи довгострокові та короткострокові зобов'язання, і вивчимо їхній склад, враховуючи всі види забезпечення.

Відповідно аналізуючи структуру довгострокових зобов'язань та забезпечень ДП «Путивльський Агролісгосп» за період з 2020 по 2022 рік. У 2020 році підприємство не мало жодних зобов'язань та забезпечень, це вказує на його сильну фінансову стійкість та ефективне управління ресурсами на кінець 2020 року. Щодо періоду з 2021 по 2022 рік, єдиним показником, який відображав довгострокові зобов'язання та гарантування, було довгострокове зобов'язання. У 2021 році цей показник склав 250 тис. грн., а вже в 2022 році збільшився майже вдвічі, до 425 тис. грн. За цей період наявність лише довгострокового забезпечення свідчить про зміни в фінансовій стратегії підприємства.

Короткострокові зобов'язання та забезпечення мають різноманітний склад та структури, тому дательно розглянемо ці показники для ДП «Путивльський Агролісгосп» у 2020-2022 роках та проаналізуємо їх динаміку у таблиці 2.11

Подібний аналіз цих параметрів дозволить нам зрозуміти динаміку фінансових зв'язків підприємства та його здатність виконувати свої фінансові зобов'язання.

Таблиця 2.11 – Динаміка структури короткострокових зобов'язань та забезпечень ДП «Путивльський Агролісгосп» за 2020-2022 рр.

Показник	2020 рік		2021 рік		2022 рік	
	Обсяг, тис. грн.	Частка, %	Обсяг, тис. грн.	Частка, %	Обсяг, тис. грн.	Частка, %
1	2	3	4	5	6	7
Короткострокові кредити банків	77	8,86	-	-	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:						
- товари, роботи, послуги	158	18,18	98	15,39	98	8,68
- розрахунки з бюджетом (у тому числі з податку на прибуток)	131	15,08	162	25,43	515	45,62
	1	0,11	16	2,51	42	3,73
- розрахунками зі страхування	38	4,37	55	8,63	90	7,97
- розрахунками з оплати праці	329	37,86	186	29,20	324	28,70
- за отриманими авансами	129	14,85	135	21,19	100	8,86
Інші поточні зобов'язання	7	0,80	1	0,16	2	0,18
Всього	869	100	637	100	1129	100

Джерело: Розраховано автором за даними фінансової звітності ДП «Путивльський агролісгосп» за 2020-2022 рр

Зробивши аналіз таблиці 2.11, можна відзначити що основною частиною серед короткострокових зобов'язань є поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи та послуги. Протягом всього часового період, який було проаналізовано, її відсоток склав більше 90% від загальної суми. Другою за значущістю була частка інших поточних зобов'язань, за винятком 2020 року. У

2020 році вони становили 0,80%, але до 2022 року зменшилися до 0,18%. Державне підприємство "Путивльський Агролісгосп" повинно оптимізувати управління своїми фінансовими ресурсами, зменшувати залежність від зовнішніх джерел фінансування і забезпечити більш ефективне використання внутрішніх ресурсів.

Отже, ми проаналізували структуру власних та мобілізованих джерел, а також розглянули склад, структуру та динаміку короткострокових та довгострокових зобов'язань, що становлять відповідну частину загального фінансового результату. Важливо відзначити, що структурні зміни виявляються повільними та поступовими, і значущих перетворень не відбулося.

Роблячи підсумки, можна визначити, що ДП «Путивльський Агролісгосп» демонструє позитивний тренд у збільшенні власного фінансового капіталу, але залишається залежним від зовнішніх джерел фінансування. З метою покращення фінансового стану, підприємство повинно активізувати внутрішні джерела, збільшити частку власного капіталу та оптимізувати структуру позикового капіталу. Крім того, ефективне управління кредиторською заборгованістю та стійкого фінансового стану підприємства.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ ДП «ПУТИВЛЬСЬКИЙ АГРОЛІСГОСП»

3.1 Визначення факторів впливу на удосконалення механізму формування фінансових результатів ДП «Путивльський Агролісгосп»

Навіть якщо підприємство має на балансі фінансові ресурси, це само по собі не є гарантією ефективності його діяльності. Для того щоб забезпечити ефективну операційну діяльність, фінансові результати мають бути належним чином сформовані з урахуванням специфіки діяльності підприємства. Це означає, що необхідно залучати кошти на термін, який перевищує строк їх оптимального використання.

Для оптимального розрахунку взаємозв'язку залучених коштів потрібно, в першу чергу, детально визначити, чи планується використання цих коштів для короткострокових чи довгострокових цілей, а також визначити, на які елементи активів вони будуть направлені щоб максимізувати прибуток. По-друге, важливо розглянути, чи буде більш вигідним використання фондів власного фінансування або залучення позикового капіталу. У випадку відсутності вільних власних коштів виникає питання щодо залучення додаткових джерел фінансування за умови відсотків і, у разі позитивного вирішення, визначення обсягу такого залучення. [14].

Оптимізація структури фінансів включає в себе стратегічний аналіз, метою якого є визначення ідеального співвідношення між прибутковими власними активами та залученими ресурсами, що повертаються за певних умов. Цей процес націлено на успішну реалізацію максимальної ефективності у функціонуванні підприємства.

Метою управління структурою капіталу є зменшення витрат на отримання довгострокового фінансування та досягнення максимальної ринкової оцінки

внесків власників капіталу.

Кількісно точно визначити оптимальну структуру капіталу неможливо, але керівництво ДП "Путивльський Агролісгосп" може наблизитися до оптимального значення, використовуючи приблизні розрахунки на основі факторів впливу та власного досвіду.

Процес оптимізації структури капіталу ДП «Путивльський Агролісгосп» необхідно проводити в такій послідовності:

1. Проаналізувати структуру капіталу в динаміці (визначити показники ефективного використання його компонентів та їх використання, такі як коефіцієнт фінансової незалежності, рівень заборгованості, співвідношення між довгостроковими та короткостроковими зобов'язаннями, оборотність та рентабельність активів і власного капіталу).

2. Оцінка основних факторів, які визначають структуру капіталу:

- умови оподаткування прибутку підприємств та доходів від володіння цінними паперами у фізичних та юридичних осіб;
- структуру активів фірми (рівень їх ліквідності);
- рівень інформаційної асиметрії;
- стан фінансових ринків у країні та за її межами;
- оцінку менеджерами ризику залучення боргового капіталу;
- агентські відносини на підприємстві;
- рівень операційного левериджу, який визначає нестабільність в отриманні очікуваних прибутків).

3. Оптимізація розподілу капіталу, зорієнтована на максимальну прибутковість власного капіталу.

Виконання цих кроків дозволить підприємству дізнатись найбільш оптимальну для нього структуру капіталу на прогнозований період.

Відповідно до наведеного у таблиці 3.1, процес оптимізації структури фінансових результатів, спрямований на досягнення максимальної прибутковості власного капіталу, може бути реалізований.

Таблиця 3.1 – Розрахунок оптимізації структури фінансових результатів на ДП «Путивльський Агролісгосп»

Показник	Варіанти розрахунку					
	1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6	7
Власний та прирівняний до нього капітал, тис. грн.	691	691	691	691	691	691
Можлива сума зобов'язань (залучених фінансових ресурсів) тис. грн	-	228,03	345,50	691,00	1036,50	1382,00
Загальна сума фінансових ресурсів, розміщених в активах, тис.грн.	691	919,03	1036,50	1382,00	1727,50	2073
Рівень зобов'язань на 1 грн. власного капіталу, грн.	-	0,33	0,50	1,00	1,50	2,00
Прибутковість активів, без витрат за користування залученими фінансовими ресурсами, коп	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6	11,6
Створений підприємством прибуток, тис. грн.	80,16	106,61	120,23	160,31	200,39	240,47
Витрати за користування залученими фінансовими ресурсами, в середньому за 1 грн.	-	10,6	11,1	11,6	12,1	12,6
Витрати за користування залученими фінансовими ресурсами, тис. грн	-	24,17	38,35	80,16	125,42	174,13
Прибуток до оподаткування, тис. грн.	80,16	82,44	81,88	80,15	74,97	66,34
Податок на прибуток при ставці 18%, тис. грн.	14,43	14,84	14,74	14,43	13,49	11,94
Чистий прибуток, тис. грн.	65,73	67,60	67,14	65,72	61,48	54,40
Прибутковість власного капіталу за чистим прибутком на 1 грн., коп.	9,5	9,8	9,7	9,5	8,9	7,9

Джерело: Розраховано автором за даними фінансової звітності ДП «Путивльський агролісгосп» за 2020-2022 рр

Детальний аналіз таблиці 3.1 показує, що ДП «Путивльський Агролісгосп» досягає максимальної рентабельності, коли пропорція залучених та власних коштів складає третю частину від власного капіталу. Розрахунок оцінки джерела, що фінансує дозволить визначити оптимальну структуру ресурсів, що забезпечить ефективний розподіл інвестиційних коштів.

Розрахунки з різними варіантами утворення джерел фінансування активів підприємства дозволяють визначити найоптимальнішу структуру фінансових результатів, забезпечуючи максимальну ефективність використання інвестиційних коштів у господарській діяльності.

Необхідність оптимізації структури фінансових результатів, які формують капітал підприємства, обумовлена декількома причинами:

- відношення між власним капіталом та залученими коштами має різний вплив на доходність підприємств, що ставить перед ними вибір між залученням зовнішніх коштів з подальшим погашенням відсотків або збільшенням обсягу власного капіталу;

- склад та структура фінансових результатів має вплив на стратегію щодо розширеного відтворення виробничих активів як на рівні окремих підприємств, так і в масштабах національної економіки;

- в умовах трансформації економіки України та зростаючої конкуренції важливими стають показники, які відображають фінансову стійкість та платоспроможність підприємств. Ці показники відображають рівень покриття та надійність відшкодування різноманітної заборгованості підприємства;

- основними показниками, які визначають ефективну структуру капіталу, є частка власних та залучених коштів у фінансових результатах [8].

Більша частина підприємств в Україні не використовують наукові методи щоб оптимізувати структуру капіталу, що є недоліком, оскільки результати їх діяльності та їхнє майбутнє становище залежать від співвідношення між власним та позиковим капіталом. Відповідно для підприємств важливо чітко встановити, які фінансові ресурси будуть застосовуватись у формуванні їхнього капіталу.

Співвідношення між власним та позиковим капіталом, можна визначити за допомогою ефекту фінансового важеля (левериджу), як це відображено у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Ефект фінансового левериджу на ДП «Путивльський Агролісгосп» за 2020-2022 рр

Показник	Роки		
	2020	2021	2022
1	2	3	4
Обсяг власного капіталу, тис. грн.	439	505	691
Обсяг позикового капіталу, тис. грн.	869	887	1554

Продовження таблиці 3.2

1	2	3	4
Загальний обсяг капіталу, тис. грн.	1308	1392	2245
Структура капіталу			
Власний капітал, %	33,56	36,28	30,78
Позичений капітал, %	66,44	63,72	69,22
Коефіцієнт фінансового важеля	1,98	1,76	2,25
Коефіцієнт рентабельності активів	0,31	5,60	9,40
Ставка банківського відсотка, % .	24	24	24
Ставка банківського процента з урахуванням ризику, %	25,98	25,76	26,25
Ставка податку на прибуток, %	18	18	18

Джерело: Розраховано автором за даними фінансової звітності ДП «Путивльський агролісгосп» за 2020-2022 рр

Коефіцієнт фінансового важеля – показник ризику, який компанія бере на себе, створюючи певну структуру джерел фінансування й використовуючи як власні, так і позикові кошти [13, с. 90-91].

Згідно таблиці 3.2, рентабельність активів ДП "Путивльський агролісгосп" значно зросла у 2022 році. Також у 2022 році помітно збільшення коефіцієнта фінансового важеля. Загалом, співвідношення між власним та запозиченим капіталом підприємства дозволяє використовувати залучені кошти. Однак важливо усвідомлювати, що постійне користування позиковим капіталом може призвести до підвищення його вартості та порушити фінансову стабільність, та ліквідність. Ефект фінансового левериджу точно вказує, як змінюється ефективність використання власного капіталу внаслідок залучення зовнішнього фінансування в операційну діяльність компанії. Існує спеціальна формула для розрахунку цього ефекту, яка враховує зазначений показник. Позитивний ефект фінансового левериджу виникає, коли рентабельність сукупного капіталу після оподаткування перевищує відсоткову ставку за позичений капітал. Якщо ефект є високим, збільшення левериджу є вигідним та розглядається залучення

додаткового позичкового капіталу. У випадку негативного ефекту, слід прийняти заходи для уникнення можливих збитків та забезпечення платоспроможності підприємства.

Згідно з інформацією в таблиці 3.2, рентабельність активів ДП "Путивльський Агролісгосп" значно виросла у 2022 році. Також у цьому самому році спостерігалось збільшення коефіцієнта фінансового важеля. Загалом, співвідношення між власним та позичковий капіталом компанії дозволяє отримувати фінансування за допомогою позичених коштів. Проте важливо не забувати, що надмірне залучення позикового капіталу може призвести до збільшення вартості залученого капіталу та порушити фінансову стійкість, ліквідності та платоспроможності підприємства.

Аналізуючи обсяг власного капіталу, можна відмітити, що підприємство має потенціал для розширення процесів відтворення ресурсів та збільшити фінансову стабільність. Із збільшенням обсягу власного капіталу підприємство може розширити спектр власної діяльності та укріпити свої позиції на ринку. Додаткові власні кошти також дозволять зменшити залежність від зовнішніх джерел фінансування та залучати кредити за більш вигідними умовами. Однак для забезпечення стійкості і захисту від банкрутства необхідно уважно контролювати співвідношення власного та позикового капіталу, уникаючи надмірного збільшення останнього, що може призвести до фінансових ризиків.

3.2 Розробка заходів щодо збільшення прибутку ДП «Путивльський Агролісгосп»

Резерви зростання прибутку для агролісгоспів можуть включати можливості підвищення врожайності, ефективного використання земельних ресурсів, зменшити витрати на виробництво та удосконалити управління лісовими та сільськогосподарськими ресурсами. Ці резерви можуть виявлятися під час планування стратегій розвитку та протягом виконання планів. Визначення резервів зростання прибутку для агролісгоспів базується на науково

обґрунтованих методиках оцінки потенціалу земель, врахуванні екологічних факторів та використанні сучасних агротехнологій. Цей процес може бути розділений на три етапи: аналітичний, організаційний та функціональний, що передбачає глибокий аналіз земельних ресурсів, організацію ефективного використання ресурсів та впровадження практичних заходів для підвищення врожайності та оптимізації витрат.

Прибуток – це підсумковий показник, результат фінансово-господарської діяльності підприємств як суб'єктів господарювання. Тому прибуток відображає її результати і знаходиться під впливом багатьох чинників [14, с. 49].

Основними чинниками, які ведуть до зміни прибутку ДП «Путивльський Агролісгосп» у майбутні роки є:

Обсяг виробництва – збільшення обсягів виробництва призведе до збільшення прибутку, особливо за умови оптимізації витрат на кожну одиницю виробленої продукції.

Цінова політика – в умовах ринкової кон'юнктури, що постійно змінюється, агролісгосп може змінювати цінову стратегію, що може позитивно вплинути на загальний прибуток.

Ефективність витрат – ефективне управління витратами, у тому числі на сировину, обладнання та техніку, дозволяє зменшити витрати на виробництво, що в свою чергу позитивно позначиться на прибутку.

Розвиток нових культур та технологій – впровадження нових культур лісової рослинності та сучасних технологій може сприяти розширенню асортименту продукції та підвищенню ефективності виробництва.

Усі ці чинники мають потенціал позитивно впливати на фінансові результати ДП «Путивльський Агролісгосп» і сприяти збільшенню прибутку на протязі вказаного періоду.

Планування прибутку підприємства є складним процесом, що включає глибокий та детальний економічний аналіз всіх показників за звітний період. Цей процес вимагає визначення планових показників прибутку та розробку відповідного плану. Для здійснення ефективного планування прибутку необхідно

не лише мати об'єктивні аналітичні дані за попередні роки, але й володіти навичками правильного вибору методів планування прибутку, враховуючи всі особливості функціонування підприємства та умови, які склалася в зовнішньому середовищі.

План доходів і витрат представляє суми, яку підприємство планує отримати або витратити протягом певного періоду. Ці фінансові показники включаються у Звіт про фінансові результати з метою визначення чистого прибутку чи збитку за звітний період.

Планування чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) можна визначити наступними методами:

- метод екстраполяції;
- коефіцієнт еластичності;
- метод експоненційного згладжування;

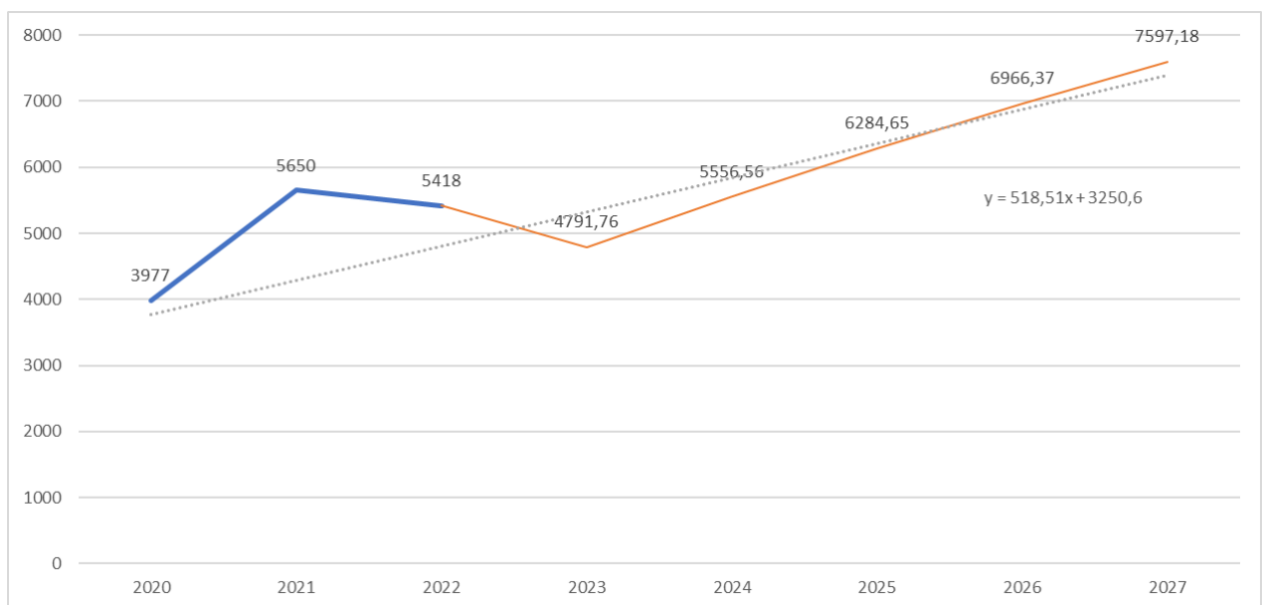

Рисунок 3.1 – Планування чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) методом експоненційного згладжування

Джерело: Створено автором на основі таблиці 3.3

Планування чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) розрахованого в табл. 3.3, дозволяє підприємству спрогнозувати на основі його фінансової звітності очікуваний фінансовий результат на наступний

певний період часу.

Таблиця 3.3 – Планування чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на ДП «Путивльський Агролісгосп» у 2023 – 2027 роках, тис. грн.

Показник	Факт	План				
		2023	2024	2025	2026	2027
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)						
Метод екстраполяції, тис. грн.	5418	5249,5	5970	6690,5	7411	8131,5
Коефіцієнт еластичності, тис. грн.	5418	7977,5	8804,8	9668,7	10579,1	11540,3
Експоненційного згладжування, тис. грн.	5418	4791,8	5556,6	6284,6	6966,4	7597,2
Планова виручка середня, тис. грн.	5418	6384,6	7180,7	7976,7	8772,7	9568,7

Джерело: Розраховано автором за даними фінансової звітності ДП «Путивльський агролісгосп» за 2020-2022 рр

Резерви збільшення прибутку є можливими на ДП «Путивльський Агролісгосп»:

- шляхом розширення виробництва та поширення ринків збуту сільськогосподарської продукції;
- шляхом ефективного управління витратами на виробництво та оптимізації собівартості сільськогосподарської продукції;
- шляхом раціонального використання ресурсів та оптимізації витрат на оплату праці робітників;
- шляхом впровадження передових технологій та досягнень науково-технічного прогресу, що сприяє підвищенню продуктивності праці та якості виробництва.

Динаміка доходів вказує на зміни у рівні прибутку чи виручки протягом певного періоду часу. Цей показник є ключовим для визначення фінансової стабільності та успішності підприємства. Динаміку доходів можна аналізувати як загальносекторно (загальна виручка підприємства чи галузі), так і за окремими компонентами (виручка від конкретного товару, послуги або напрямку

діяльності). Тож розглянемо більш детально динаміку доходів ДП «Путивльський агролісгосп», що наведено в таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 - Динаміка доходів ДП «Путивльський Агролісгосп» 2019-2022 рр., тис. грн

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,-		Відносний приріст (відхилення), %	
	2019	2020	2021	2022	2022 / 2019	2022 / 2021	2022 / 2019	2022 / 2021
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	5743	397	5650	5418	-325	-232	-5,66	-4,11
Інші операційні доходи	17	12	0	12	-5	12	-29,41	-
Всього доходів	5760	409	5650	5430	-330	-220	-5,73	-3,89

Джерело: Розраховано автором за даними фінансової звітності ДП «Путивльський агролісгосп» за 2020-2022 рр

З таблиці помітно, що сукупний дохід ДП "Путивльський агролісгосп" в 2022 році складає 5430 тис. грн., що є на 5,73% менше, ніж у 2019 році. Зменшення цього показника пояснюється такими факторами:

- зниження чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 5,66%;

- зменшення інших операційних доходів на 29,41%.

Іншим важливим напрямом пошуку резервів збільшення прибутку для агролісгоспу є зниження собівартості сільськогосподарської продукції та оптимізація витрат на виробництво сільськогосподарських послуг.

Для пошуку й підрахунку резервів зростання прибутку за рахунок зниження собівартості аналізують звітні дані щодо собівартості товарів, робіт, послуг за калькуляціями, користуючись методом порівняння фактичного рівня витрат з прогресивними науково обґрунтованими нормами і нормативами за видами витрат, нормативами використання виробничих потужностей, обладнання, нормами непрямих матеріальних витрат, капітальних вкладень

тощо.

Зміна обсягу витрат вказує на тенденції та коливання рівня витрат протягом конкретного періоду часу. Тож розглянемо більш детально динаміку об'єму витрат ДП «Путивльський Агролісгосп» 2019-2022 рр., що наведено в таблиці 3.5

Таблиця 3.5 - Динаміка об'єму витрат ДП «Путивльський Агролісгосп» 2019-2022 рр., тис. грн

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,-		Відносний приріст (відхилення), %	
	2019	2020	2021	2022	2022/2019	2022/2021	2022/2019	2022/2021
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	0	0	4 251	3673	3673	-578	-	-13,6
Адміністративні витрати	960	894	1069	1106	146	37	15,21	3,46
Витрати на збут	24	31	2	0	-24	-2	-100	-100
Інші операційні витрати	227	9	233	394	167	161	73,57	69,1
Витрати (дохід) з податку на прибуток	4	1	17	46	42	29	1050	170,59
Всього витрат	1215	935	5572	5219	4004	-353	329,55	-6,34

Джерело: Розраховано автором за даними фінансової звітності ДП «Путивльський агролісгосп» за 2020-2022 рр

З таблиці 3.5 видно, що обсяг витрат підприємства зростає. Факторами впливу зростання витрат є:

- підвищення собівартості реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) на суму 3673 тис. грн.;
- збільшення адміністративних витрат на 15,21%;
- зростання інших операційних витрат на 73,57%;
- збільшення витрат (доходу) з податку на прибуток на 1050%.
- зменшення витрат на збут.

Динаміка показників рентабельності є важливим елементом фінансового аналізу і може надавати різноманітну інформацію про економічний стан та ефективну діяльність підприємства. Вона вказує на тенденції та зміни у рівні

прибутковості протягом певного періоду часу.

Також розглянемо динаміку показників рентабельності та виявимо фактори, які впливають в цілому на рентабельність ДП «Путивльський Агролісгосп»

Таблиця 3.6 - Динаміка показників рентабельності (збитковості) ДП «Путивльський Агролісгосп»

Показники	Рік				Абсолютний приріст (відхилення), +,-	
	2019	2020	2021	2022	2022 / 2019	2022 / 2021
1	2	3	4	5	6	7
Рентабельність (пасивів) активів (чистий прибуток в чисельнику), %	-	0,3	5,78	11,6	-	5,82
Рентабельність (пасивів) активів (ЕВІТ в чисельнику), %	-	0,38	7,04	14,13	-	7,09
Рентабельність (пасивів) активів (ЕВІТДА в чисельнику), %	-	0,38	7,04	14,13	-	7,09
Рентабельність власного капіталу, %	-	0,91	16,53	35,28	-	18,75
Рентабельність виробничих фондів, %	-	0,37	8,46	28,86	-	20,4
Рентабельність продажів за валовим прибутком (валова маржа), %	21,14	254,16	24,76	32,21	11,07	7,45
Рентабельність продажів за операційним прибутком (операційна маржа), %	0,35	21,91	1,68	4,74	4,39	3,06
Рентабельність продажів за чистим прибутком (чиста маржа), %	0,28	1,01	1,38	3,89	3,61	2,51
Операційна рентабельність витрат, %	1,65	9,31	1,71	4,97	3,32	3,26
Коефіцієнт реінвестування, %	-	75	84,62	84,83	-	0,21
Коефіцієнт стійкості економічного зростання, %	-	0,68	13,07	25,9	-	12,83
Період окупності активів	-	328,25	17,31	8,62	-	-8,69
Період окупності власного капіталу	-	109,38	6,05	2,83	-	-3,22

Джерело: Розраховано автором за даними фінансової звітності ДП «Путивльський агролісгосп» за 2020-2022 рр

Показник рентабельності активів ДП «Путивльський Агролісгосп» свідчить, що на кожну витрачену гривню на фінансування активів у 2022 році було отримано чистий прибуток у розмірі 11,6 копійок.

Рівень прибутковості активів перевищує інфляційні показники в країні, що

свідчить про збільшення реальної вартості активів, що використовуються у господарському процесі. Даний підхід дозволяє менеджменту ефективно використовувати обмежені фінансові ресурси для виконання стратегічних завдань, їх зростання та розвитку.

Основними факторами, які визначають рентабельність активів, є чистий прибуток та середньозважена вартість активів. Збільшення чистого прибутку ДП «Путивльський Агролісгосп» з 78 тис. грн. до 211 тис. грн. призвело до підвищення рентабельності активів у період з 2019 по 2022 роки. Однак збільшення обсягу залучених активів з 1318 тис. грн. до 2245 тис. грн. викликало протилежний вплив на цей показник.

Підсумовуючи результати проведеного аналізу, можна відмітити, що зменшення динаміки доходів відбулось за рахунок збільшення обсягу витрат підприємства. Тож можемо надати наступні заходи для ДП «Путивльський Агролісгосп» щодо зростання прибутку:

- оптимізувати структуру збуту відповідно до вимог ринку, забезпечуючи ефективне поєднання сільськогосподарських галузей у межах спеціалізації;
- збільшити ефективність праці за допомогою впровадження сучасних технологій та ефективного управління ресурсами;
- збільшити обсяги реалізації та знизити собівартість шляхом удосконалення процесів і підвищення якості товарів, робіт та послуг. Оптимізація витрат може допомогти максимально знизити витрати на виробництво;
- маркетинговій службі слід проводити постійний моніторинг ринку з метою визначення найбільш вигідних каналів збуту та забезпечення формування оптимальної цінової політики. Економічній службі необхідно розробити систему нормативів для аналізу витрат та впровадження режиму економії, що дозволить знизити собівартість і використати потенційні резерви для збільшення фінансових результатів;
- необхідно приділяти увагу аналізу фінансових результатів від надзвичайних подій, відрізняючи справжні стихійні лиха від недбалості та безгосподарності. Запобігання збитків від таких подій є потенційними резервами

для збільшення прибутку

- потрібно приділяти увагу аналізу фінансових результатів від надзвичайних подій, відрізняючи справжні стихійні лиха від недбалості та безгосподарності. Запобігання збитків від таких подій є потенційними резервами для збільшення прибутку.

Більшість цих заходів спрямовані передусім на досягнення максимального рівня прибутку для підприємства. Гарантування належного рівня прибутковості безпосередньо впливає на формування фінансового результату від операційної діяльності. Тому ключовим аспектом оптимізації є система контролю за формуванням фінансового результату є максимізація прибутку та ефективне зменшення витрат.

3.3 Розробка заходів щодо удосконалення управління фінансовими результатами ДП «Путивльський Агролісгосп»

Сучасна економіка, як в нашій країні, так і в світі, перебуває в складному становищі через численні глобальні економічні виклики. Політична нестабільність, низький рівень інвестицій, корупція, війни та негативний вплив пандемії COVID-19 є факторами, що безпосередньо впливають як на загальну економіку, так і на окремі суб'єкти господарювання. Тому для підприємства надзвичайно важливо забезпечити гармонію внутрішніх чинників, що впливають на формування фінансових результатів, з метою мінімізації впливу зовнішніх факторів.

Утворення фінансових результатів підприємства значною залежить від вибору джерел їхнього залучення. Проте на практиці підприємства змушені обирати лише обмежену кількість джерел, оскільки деякі з них недоступні через відсутність необхідної державної підтримки, обмежений доступ до державних субсидій та високі відсоткові ставки кредитів у банківській сфері. Це створює значні перешкоди для розвитку малого та середнього бізнесу в Україні.

В наш час значущим елементом, що впливає на формування фінансового

результату, є податкова система. Вона проявляє ефективність через гармонійне взаємодію складових її механізму. Установлення принципів системи оподаткування є одним з основних напрямків для досягнення мети у формуванні результатів підприємницької діяльності. Проте в Україні податкове законодавство має свої недоліки та визначити прямий вплив податкової системи на формування оптимальної структури джерел фінансування є складним визначити.

Розвинутий ринок цінних паперів грає істотну роль у формуванні фінансових результатів підприємства, надаючи економіці необхідні фінансові ресурси. Розвинення інфраструктури цього ринку визначається як ключовий фактор, оскільки ця інфраструктура повинна не тільки забезпечувати додаткові фінансові ресурси, але й сприяти зменшенню тиску інфляції на економіку. Особлива увага повинна приділяється напрямку інвестування, а не миттєве споживання чи зовнішнє інвестування. Достатня та ефективна інфраструктура ринку цінних паперів може сприяти збільшенню ресурсів, які стають доступними, та підвищенню ліквідності, що має значення для емітентів цінних паперів у контексті розвитку бізнесу.

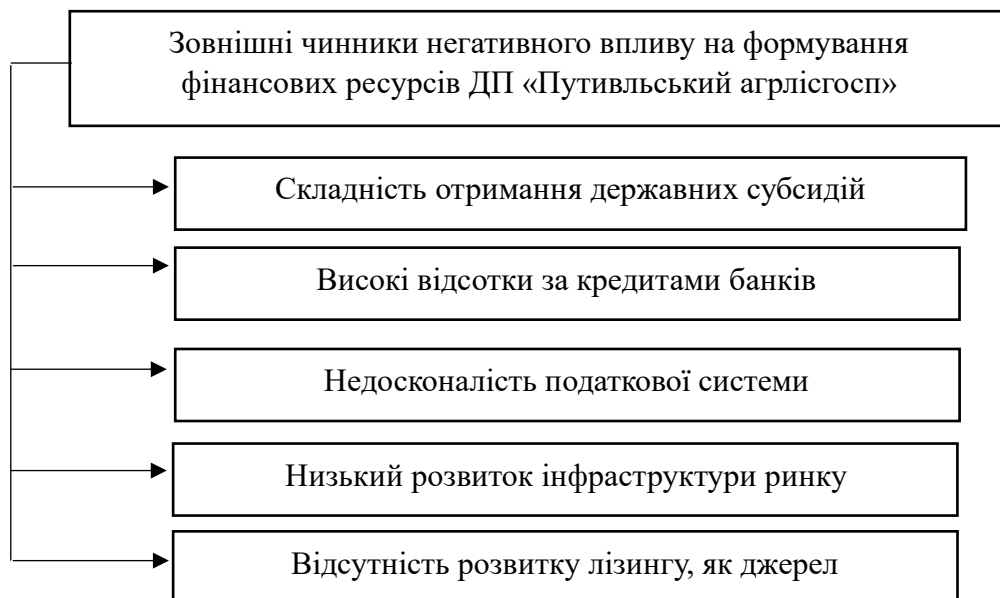

Рисунок 3.2 – Зовнішні чинники негативного впливу на формування фінансових ресурсів ДП «Путивльський Агролісгосп»

Джерело: Створено автором за даними [12, 6]

Лізинг в Україні може стати ефективним засобом фінансування для підприємств, оскільки його потенціал у країні ще недостатньо використовується. Це джерело фінансових ресурсів має значні можливості для використання.

Але важливо враховувати фактори внутрішнього впливу на формування фінансових ресурсів підприємства. Раніше вже було проведено аналіз та визначена структуру капіталу, що є вигідною для ДП "Путивльський Агролісгосп", що є першим кроком у вдосконаленні управління фінансовими результатами.

В поточний період важливим завданням організації є оптимізація використання власних ресурсів для збільшення ефективності. Це досягається через зростання рентабельності капіталу та обсягу доходів, збільшення прибутку та його показників. Шляхи щодо збільшення прибутку на ДП «Путивльський Агролісгосп» були запропоновані раніше, їх впровадження дозволить підприємству максимізувати прибуток від своєї діяльності та зменшити обсяг витрат на неї.

У попередньому розділі було встановлено зростання витрат на виробництво. Цей підйом має негативний вплив на формування прибутку та накопичення власних фінансових ресурсів. З цієї причини запропоновано комплекс заходів з метою зменшення вартості виробництва, який представлено на рис. 3.2.

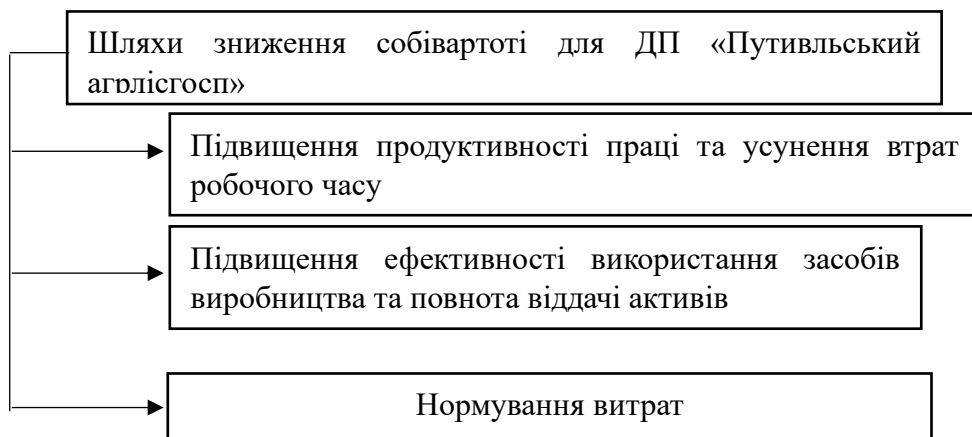

Рисунок 3.3 – Шляхи зниження собівартості для ДП «Путивльський Агролісгосп»

Джерело: Побудовано автором на основі [10, 15]

Розглянемо кожен пункт детальніше для більш повного розуміння представлених стратегій.

Підвищення продуктивності праці є ключовим аспектом, який може сприяти зниженню вартості виробництва. Це може бути досягнуто за допомогою покращення процесів виробництва, впровадження сучасного обладнання, оптимізації робочого часу та підвищення кваліфікації працівників.

До ключових факторів, що мають вплив на збільшення ефективності праці на виробництві, можна віднести наступні:

- належне забезпечення підприємства необхідним технічним обладнанням та постійним його вдосконаленням;
- стимулювання матеріальної зацікавленості працівників;
- підтримка належного рівня кваліфікації персоналу;
- ефективна організація робочого часу з метою оптимізації процесів;
- створення безпечних умов праці та відпочинку.

Відповідно, якщо працівникам буде надано достатню кількість технічного обладнання, це безперечно призведе до позитивних результатів.

У першу чергу, застосування високоякісної техніки сприяє підвищенню продуктивності праці та ефективному виконанню робочих завдань.

По-друге, із застосуванням передових технологій можливе заміщення ручної праці автоматизованими системами у деяких випадках. Цей фактор тісно пов'язаний із рівнем кваліфікації працівників. Якщо техніка здатна ефективно виконувати завдання, це може призвести до зменшення необхідності в працівниках з меншим рівнем кваліфікації, які можуть бути замінені автоматизованими процесами.

Високий рівень кваліфікації та своєчасне оновлення знань допоможуть працівникам більш повно та ефективно виконувати свої обов'язки, а також зробити значний внесок у поліпшення загального функціонування підприємства.

Матеріальне винагородження працівників має значний вплив на їх продуктивність, оскільки задоволена фінансово людина має більший стимул виконувати свої службові обов'язки якнайкраще. Це включає в себе відповідність

заробітної плати посаді, рівню кваліфікації та робочому графіку, а також охоплює виплати за лікарняні, відпусткові та премії.

Отже, за допомогою підвищення продуктивності праці, компанія може здійснити зменшення собівартості продукції та економію на витратах.

Ще одним ключовим аспектом у зниженні витрат є підвищення ефективності використання виробничих ресурсів та максимізація активів підприємства. Цей фактор, ймовірно, є одним із найголовних у впливі на вартість виробленої продукції. Збільшення ефективності використання ресурсів виробництва можливо шляхом:

- впровадження технічних нововведень у сільському господарстві;
- застосування досягнень науково-технічного прогресу у виробничих процесах;
- підвищення якості використовуваної сировини.

В умовах сучасних технологій слід брати до уваги постійне вдосконалення техніки, яка використовується на лісовому господарстві. З урахуванням тривалого існування ДП «Путивльський Агролісгосп» виявляється, що технічним засобам на підприємстві потрібно. Впровадження нової агротехніки сприятиме зниженню витрат на виробництво та підвищить якість продукції, а також безпечності праці. Своєчасний технічний огляд і своєчасний ремонт гарантують неперервну роботу на виробництві. Використання високоякісної сировини дозволяє отримувати більше продукції, що сприяє підвищенню ефективного виробництва. Навіть, якщо не змінювати виробничі засоби, підприємство може підвищити фондівіддачу, якщо вдосконалює технічні засоби і використовує якісну сировину для оптимізації виробництва. Таким чином, важливо постійно вдосконалювати технічні засоби та вибирати якісну сировину для оптимізації власного виробництва.

Встановлення норм витрат є важливим завданням лише у випадках недостатньої організації роботи підприємства, використання застарілої техніки або внаслідок неочікуваних змін у країні. В умовах сприятливіших обставин, встановлення норм витрат стає значущим інструментом для зменшення

собівартості, особливо в перспективі на довгий термін. Висока технологічна комплектація дозволяє уникнути несподіваних витрат, пов'язаних із ремонтом чи відмовою застарілого обладнання, і надає можливість прогнозувати майбутні витрати заздалегідь. Одночасно із витратами на основну діяльність, велике значення має регулювання загальних витрат. Наприклад, співпраця з постачальниками або впровадження більш ефективних джерел палива можуть сприяти зниженню витрат на транспортування. Також можна розглядати періодичні оптові закупівлі канцелярії, що не лише призведуть до отримання знижок, але й сприятимуть уникненню помилок у веденні обліку поточних витрат.

Впровадження такого комплексу заходів дозволить підприємству скоротити власні витрати, що має велике значення в умовах формування фінансових результатів, особливо в умовах економічної та політичної нестабільності в країні. Цю стратегію можна реалізувати не лише усією її повністю, але й розподіленою в часі та відповідно до можливостей та потенціалу підприємства.

Проте, покращення механізму формування фінансового капіталу обумовлене не лише зниженням собівартості. Іншим ключовим аспектом є розширення обсягів реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). ДП «Путивльський Агролісгосп» має необхідність збільшити обсяги реалізації та ефективніше використовувати наявні ресурси для розширення обсягів продажу та виконання робіт. У випадку успішного розширення обсягів реалізації продукції та послуг, підприємство зможе збільшити свій прибуток, що в подальшому може бути використано для покращення технічного забезпечення та модернізації обладнання, що важливо для подальшого розвитку.

Підприємство може розширити обсяги виробництва, проводячи систематичну роботу з пошуку нових ринків збуту та потенційних партнерів, зацікавлених у їхній продукції. Шляхом установлення вигідних цін і сприятливих умов співпраці, що задовольняють обидві сторони, компанія може укласти довгострокові контракти, сприяючи стабільному зростанню прибутку.

Заклучення угоди з Європейським Союзом є ключовим кроком для країни, сприяючи тісній співпраці та відкриваючи нові перспективи для підприємств у пошуку нових інвесторів та споживачів у країнах Європи. Це сприятиме позитивному впливу на експортні можливості підприємства, а також збільшить обсяги експорту та укладення нових міжнародних угод. Слід відзначити, що ДП «Путивльський Агролісгосп» активно взаємодіє з країнами Прибалтики, зокрема Литвою, Латвією та Естонією. Розширення географії відкриває можливість залучення іноземних інвесторів, що має стратегічне значення для подальшого прогресу компанії. Залучення іноземних інвестицій може сприяти модернізації виробництва, що, в свою чергу, допоможе знизити витрати та збільшити загальний прибуток.

Забезпечення стійкого зростання виручки від продажів на довгостроковий період є одним із важливих завдань в санації підприємства, оскільки це сприяє утриманню фінансової стабільності. Для досягнення цієї цілі можна використовувати заходи, які визначені у таблиці 3.7.

Таблиця 3.7 – Стратегія дій, спрямованих на удосконалення механізму формування фінансових ресурсів для ДП «Путивльський Агролісгосп»

Фактор впливу	Комплекс дій
1	2
Зниження собівартості виробленої продукції	- Підвищення продуктивності праці: - забезпечення високого кваліфікаційного рівня працівників; - забезпечення матеріального заохочення; - ефективна організація робочого часу; - створення умов безпечної праці та своєчасного відпочинку. - Підвищення ефективності використання засобів виробництва: - технічне вдосконалення виробництва; - застосування науково-технічних досягнень на виробництві; - підвищення якості сировини. - Нормування витрат: - застосування нових технологій; - залучення висококваліфікованих спеціалістів; - зниження загальногосподарських витрат шляхом оптових закупок.

Продовження таблиці 3.7

Збільшення обсягів реалізації продукції	1. Розширення ринків збуту продукції шляхом маркетингових досліджень. 2. Своєчасна реалізація продукції, що знаходиться на складі. 3. Розширення експортного виробництва шляхом пошуку споживачів в країнах ЄС. 4. 4. Залучення іноземних інвесторів.
Підвищення якості виробленої продукції	1. Використання сировини високої якості. 2. Модернізація техніки та обладнання. 3. Забезпечення високого рівня кваліфікації персоналу, що працює на виробництві безпосередньо. 5. 4. Забезпечення достатньої кількості ресурсів для ефективної та безперервної роботи підприємства.
Підвищення ціни на продукцію	Підвищення ціни на продукцію може відбуватися за умов підвищення якості та досягнення модернізації виробництва.
Маркетингова політика	1. Пошук ринків збуту та кінцевих споживачів в Україні та закордоном. 2. Залучення молодих кваліфікованих працівників шляхом створення реклами. 3. Реклама підприємства на відповідних торговельних площадках.

Джерело: Створено автором за даними [15]

При втіленні запропонованої стратегії дій можливий досягнення ДП "Путивльський Агролісгосп" оптимальної структури капіталу та покращення економічних показників. Важливо відзначити, що підприємство може впроваджувати наведені заходи як комплексно, так і поетапно, враховуючи свої можливості та бажаний фінальний результат. У контексті проблем у світовій та особливо національній економіці важливо підкреслити, що для зменшення негативного впливу зовнішніх факторів підприємство повинно активно працювати над вдосконаленням своїх внутрішніх показників.

Взагалі, ДП "Путивльський Агролісгосп" володіє потенціалом для поліпшення своїх ділових показників та майбутнього економічного прогресу. За допомогою впровадження стратегії, спрямованої на вдосконалення механізму формування та управління фінансовими результатами, підприємство може досягти не лише підвищення ефективності своєї діяльності, а також досягти вищого рівня стабільності, що має важливе значення в умовах сучасного економічного середовища.

ВИСНОВКИ

Підводячи підсумки проведеного дослідження, провівши аналіз економічної теорії та практичні аспекти діяльності ТДП «Путивльський агролісгосп» в напрямку формування ефективної системи управління фінансовими результатами підприємства лісової промисловості, можемо зробити наступні висновки:

Встановлено, що в короткостроковому періоді фінансовий результат підприємства здебільшого ототожнюється з величиною його прибутку чи доходу. Але в довгостроковій перспективі фінансовий результат підприємства доцільніше оцінювати через зміну величини вартості власного капіталу чи зміну величини ринкової вартості суб'єкта господарювання. Обидва підходи до тлумачення фінансового результату підприємства не суперечать одне одному, а лише виявляють дуальний характер досліджуваної категорії.

Досліджено діяльність дочірнього підприємства «Путивльський Агролісгосп», який розташований в м. Путивль у Сумській області. ДП «Путивльський Агролісгосп» відіграє значну роль у сільському та лісовому господарстві в Північному регіоні України. Зокрема, його діяльність охоплює широкий спектр видів діяльності, основним видом діяльності підприємства є надання допоміжних послуг у лісовому господарстві.

Проведено оцінку основних фінансово-економічних показників діяльності підприємства. Визначено, що за період 2020-2022 рр., підприємство значно покращило показники своєї діяльності у 2021 році, проте майже всі показники зазнали негативних змін у 2022 році. Незважаючи на негативну динаміку, підприємству вдалося зберігати конкурентоспроможність навіть в кризовій ситуації, яка склалася в нашій країні і світовій економіці за останні роки.

Проведено аналіз фінансового стану підприємства у 2020-2022 роках. Були проаналізовані показники ділової активності, ліквідності, та рентабельності підприємства. Показники ділової активності ДП «Путивльський Агролісгосп» у 2022 році у більшості зазнали негативних змін. Проте по деяким показникам

підприємству вдалося покращити свої результати. На основі отриманих даних щодо показників ліквідності ДП «Путивльський Агролісгосп» можна зробити загальний висновок про те, що за аналізований період відбулися позитивні зміни. Оцінка показників рентабельності свідчить про те, що підприємство за останній рік також покращило усі свої показники. Станом на 2022 рік усі показники рентабельності підприємства відображають позитивну динаміку, що свідчить про покращення фінансової діяльності компанії. Цей ріст може бути результатом ефективного управління ресурсами, вдосконалення виробничих процесів та успішної стратегії розвитку.

Досліджено стан фінансових ресурсів ДП «Путивльський Агролісгосп». Аналіз показав, що підприємство має позитивний тренд у збільшенні власних фінансових ресурсів, але залишається залежним від зовнішніх джерел фінансування. Для покращення фінансового стану, підприємство повинно активізувати внутрішні ресурси, збільшити частку власного капіталу та оптимізувати структуру позикового капіталу. Крім того, ефективне управління кредиторською заборгованістю та диверсифікація джерел фінансування також допоможуть забезпечити більш стійкий фінансовий стан.

Визначено фактори впливу на удосконалення процесу управління фінансовими результатами досліджуваного підприємства.

Встановлено, що підприємство має потенціал для розширеного відтворення ресурсів та підвищення фінансової стабільності та платоспроможності. Зі зростанням обсягу власного капіталу, підприємство може розширювати свою діяльність та закріплювати власні позиції на ринку. Додаткові власні кошти також дозволять зменшити залежність від зовнішніх джерел фінансування та залучати кредити за більш вигідними умовами. Однак, для забезпечення стійкості і захисту від банкрутства, необхідно уважно контролювати співвідношення власного та позикового капіталу, уникаючи надмірного збільшення останнього, що може призвести до фінансових ризиків.

Розроблено практичні рекомендації щодо збільшення прибутку та заходи щодо удосконалення механізму формування фінансових ресурсів, а саме:

- оптимізувати структуру збуту відповідно до вимог ринку, забезпечуючи - ефективне поєднання сільськогосподарських галузей у межах спеціалізації;
- поліпшити якість сільськогосподарських послуг, звертаючи особливу увагу на якість вирощуваних культур та тваринницьких продуктів;
- підвищити продуктивність праці шляхом впровадження сучасних технологій та ефективного управління ресурсами;
- збільшити обсяги реалізації та знизити собівартість шляхом удосконалення процесів і підвищення якості товарів, робіт та послуг. Оптимізація витрат може допомогти максимально знизити собівартість продукції;
- маркетинговій службі слід проводити постійний моніторинг ринку з метою визначення найбільш вигідних каналів збуту та забезпечення формування оптимальної цінової політики. Економічній службі необхідно розробити систему нормативів для аналізу витрат та впровадження режиму економії, що дозволить знизити собівартість продукції і використати потенційні резерви для збільшення фінансових результатів;
- необхідно приділяти увагу аналізу фінансових результатів від надзвичайних подій, відрізняючи справжні стихійні лиха від недбалості та безгосподарності. Запобігання збитків від таких подій є потенційними резервами для збільшення прибутку.

Більшість з цих заходів спрямовані, у першу чергу, на максимізацію прибутку підприємства. Наявність прибутку у достатньому обсязі прямо впливає на формування власних фінансових ресурсів. Саме тому важливим аспектом удосконалення механізму формування та управління фінансових ресурсів є максимізація прибутку, а також мінімізація витрат.

Доведено, що ДП «Путивльський Агролісгосп» має потенціал для покращення показників своєї діяльності та подальшого економічного зростання. За допомогою впровадження стратегії, спрямованої на вдосконалення механізму формування фінансових ресурсів та їх управління, підприємство зможе не лише

підвищити ефективність своєї діяльності, але й досягти більш високого рівня стабільності, що має важливе значення у сучасних умовах економічного середовища.

Обґрунтовано, що практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що теоретичні положення, доведені до рівня конкретних практичних пропозицій, створюють об'єктивну основу для подальшого розвитку теоретичних і прикладних досліджень проблем управління фінансовими результатами підприємства. Результати дослідження можуть бути використані для вдосконалення системи управління фінансовими результатами підприємства лісової промисловості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бочарова О. Ф., Чорна О. А., Асєєва Д. В. Апробація методики оцінки фінансових результатів діяльності організацій АПК. *Діловий вісник підприємця*. 2021. № 3. С. 15–24.
2. Бугай В. З., Оніпко А. Д. Характерні риси та діагностика фінансової кризи. *Економічний простір*. 2019. № 142. С. 101—111.
3. Васильців Т. Г. Стратегічні пріоритети політики зміцнення конкурентоспроможності агропродовольчої продукції України. *Herald of Lviv University of Trade and Economics Economic sciences*. 2021. № 64. С. 14–18. URL: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2021-64-02> (дата звернення: 03.04.2023).
4. Власюк Н. І. Вплив макроекономічних чинників на формування та використання прибутку. *Herald of Lviv University of Trade and Economics Economic sciences*. 2021. № 62. С. 68–74. URL: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2021-62-09> (дата звернення: 18.01.2023).
5. Гайбура Ю.А. Аналітичний інструментарій управління фінансовими результатами підприємства в умовах кризи. *Ефективна економіка*. 2021. №5. С. 1–8.
6. Камінська І.М., Мишко О.А., Шишка Д.С. Методичні підходи до аналізу фінансового потенціалу підприємства. *Економічний форум*. 2020. Т. 1, № 4. С. 107–113. URL: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2020-4-14> (дата звернення: 10.01.2023).
7. Ковальська Л.Л., Аухімік О.В. Методика аналізу та оцінки конкурентоспроможності ресурсного потенціалу: мікро- та макроаспекти. *Економічні науки. Серія: Регіональна економіка*. 2020. Т. 1. № 15. С. 99–106. URL: [https://doi.org/10.36910/2707-6296-2018-15\(59\)-10](https://doi.org/10.36910/2707-6296-2018-15(59)-10) (дата звернення: 20.02.2023).
8. Короленко В.О. Особливості обліку основних засобів за національними та міжнародними стандартами. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2018. Т. 2. № 10. С. 183- 187.
9. Костирко, Л., Костирко Р., Серєда О., Чернодубова Е.. Фінансове

забезпечення сталого розвитку підприємства в умовах економіко-екологічних імператив . *Financial and credit activity problems of theory and practice* 4, № 39 С. 87–98. URL: <http://dx.doi.org/10.18371/fcaptr.v4i39.241295> (Дата звернення 10.09.2023)

10. Кривда О. В., Очеретяна О. В. Аналіз та методика управління ризиками на підприємствах деревообробної промисловості. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2020. Випуск. 2. С 235-240.

11. Лепеш Р.М. Управління фінансовими результати підприємства. *Матеріали науково-практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів Сумського НАУ (25-28 квітня 2023 р.)*. Суми. 2023. С.442.

12. Макієнко Ю.В., Шмиголь Н.М., Уманська Ю.М. Теоретична сутність поняття «амортизаційна політика» та її вплив на ефективність діяльності суб'єктів господарювання. *Вектори розвитку науки і бізнесу в глобальному середовищі : тренди та перспективи: матеріали Нац. наук.- практ. конф.*, Тернопіль, 2019. С. 363.

13. Малярець Л. М., Мочона Л.Г. Оцінка виробничо-господарської діяльності підприємства як основа її стратегічного контролінгу. *Економічні науки*. 2020. С.1-7

14. Меліхова Т.О. Оцінювання ймовірності банкрутства з метою підвищення фінансового стану підприємства. *Агросвіт*, 2019. №10. С. 11-18.

15. Мельник Ю. М. Теоретико-методологічні основи якості економічного розвитку у промисловому секторі національної економіки. *Економічні науки*. 2022. С. 15-20.

16. Офіційний сайт ОКАП «СУМІОБЛАГРОЛІС» URL: <https://sumyagroforest.wixsite.com/forest/---c1sld> (дата звернення: 23.03.2023).

17. Куцик П. О., Воронко Р. М., Редченко К. І., Воронко О. С. Аналітичне забезпечення управління формуванням фінансових результатів суб'єктів бізнесу. *Herald of Lviv University of Trade and Economics Economic sciences*. 2021. № 62. С. 4–11. URL: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2021-62-01> (дата звернення: 18.12.2022)

18. Податковий кодекс України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 25.03.2023)
19. Поддєрьогін А. М., Скочій С. В. Факторний аналіз формування прибутку виробничого підприємства. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. № 2. С. 304–318. URL: <https://doi.org/10.33244/2617-5940.2.2018.304-318> (дата звернення: 15.05.2023).
20. Портер М. Методика аналізу галузей конкурентів. *Конкурентна стратегія*. Альпіна Паблішер. 2019. 453 с.
21. Падіння української промисловості: фактор COVID-19 продовжив обвал сектору. URL: <https://uazmi.org/news/post/c1IRHTWMUjoxYz37jSxo9g> (дата звернення 07.02.23)
22. Рогуленко Т. Сутність та економічний зміст поняття «фінансові результати», особливості їх формування у вітчизняній та зарубіжній практиці. *Вісник СНТБ*. 2020. С. 45–47.
23. Самошкіна І.Д., Лепеш Р.М. Теоретичні аспекти управління фінансовими результатами підприємства. *The III International Scientific and Practical Conference «Latest directions of modern science», January 23 – 25, Vancouver, Canada*. Рр.106-108. URL: <https://eu-conf.com/ua/events/latest-directions-of-modern-science>(дата звернення 17.09.2023)
24. Саковець Л. В. Сценарний підхід до нейтралізації ризиків на підприємствах деревопереробної галузі. *Молодіжний економічний вісник ХНЕУ ім. С. Кузнеця*. 2020. URL: <https://www.hneu.edu.ua/naukovi-vidannya/arhiv-vydanmolodizhnyj-visnyk/> (дата звернення 14.09.2023)
25. Тюпакова Н. М. Розрахункові показники щодо оцінки ефективності управління фінансовими результатами діяльності організації. *Природно-гуманітарні дослідження*. 2021. С. 216–224.
26. Юрків Н. М., Корнійчук А. Я. Удосконалення системи оцінювання експортного потенціалу лісогосподарського підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2021. Т. 31, № 2. С. 68–74. URL: <https://doi.org/10.36930/40310211> (дата звернення: 10.11.2023).

27. Asongu, S., Andrés, A.R., and Amavilah, V. Business dynamics, knowledge economy, and the socio-economic development of African countries. *Information Development*. 2019. 36(1). P. 128–152. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/0266666919832336> (дата звернення: 01.11.2023).
28. Davis, D. R. and Dingel, J. I. A spatial knowledge economy. *American Economic Review*. 2019. vol. 109, No 1, pp. 153-70. URL: <http://www.jdingel.com/research/DavisDingelASpatialKnowledgeEconomy.pdf> (дата звернення: 05.11.2023).
29. Grassmann, M. The relationship between corporate social responsibility expenditures and firm value: The moderating role of integrated reporting. *Journal of Cleaner Production*, №2 . 2020. URL :<https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.124840> (дата звернення 15.05.2023)
30. Yakob, Sajiah; Yakob, Rubayah; B.A.M., Hafizuddin-Syah; and Rusli,Roslida Zalila Ahmad Financial Literacy and Financial Performance of Small and Medium-sized Enterprises. *The South East Asian Journal of Management*. 2021 Vol. 15: No. 1, P. 102-112-114.

Додатки